

Tidsresan - Från hav till hem

Program för temalekpark i södra Spångadalen

2026-01-23

Stockholms
stad

Programmet är framtaget av Exploateringskontoret
i samarbete med AJ Landskap.

Exploateringskontoret:
Sofia Dahlbäck, Anna Albrechtsson, Magnus Kvarnström

AJ Landskap:
Uppdragsansvarig: Åsa Glaumann
Handläggande: Anders Lundahl
Medverkande: Ellen Reinius Bramler, Oskar Mellegård
Kvalitetsgranskare: Anders Jönsson

Ljusdesign:
PE Teknik & Arkitektur
Mikael Spetz, Angelica Björklöf, Evelina Tyleborn

Foton och illustrationer:
AJ Landskap där ej annan källa anges.

Stockholms stad i samarbete med:

AJ LANDSKAP

Sammanfattning

Förslaget till temalekpark i södra Spångadalen är framtaget med utgångspunkt i programmets syfte och övergripande mål samt slutsatser från genomförda analyser, dialoger och övriga underlag. Genom att integrera sociala, ekologiska och funktionella perspektiv skapas en helhetslösning som tar tillvara platsens unika förutsättningar och stärker dess roll som en sammanlänkande mötesplats mellan Tensta, Rinkeby och Bromsten.

Analysen av landskapets struktur, kulturhistoria, mark- och vattenförhållanden har varit styrande för parkens övergripande struktur och gestaltning. Förslaget tar hänsyn till södra Spångadalens funktion som lågpunkt i ett större tillrinningsområde genom att integrera dagvatten- och skyfallshantering som en synlig och gestaltande del av parken. Samtidigt bevaras dalgångens öppna karaktär, viktiga siktlinjer och kulturhistoriska samband, där särskilt kopplingen till Spånga kyrka och det historiska odlingslandskapet beaktas.

Dialogarbetet har haft en central roll i utformningen av förslaget. Designfrågor kring trygghet, skötsel, tillgänglighet, lekvärden, vistelsekvaliteter, service och gröna värden har omsatts i konkreta rumsliga lösningar som svarar på dialogdeltagarnas inspel och önskemål. Förslaget erbjuder lek och aktivitet för alla åldrar, med både utmanande och lugna miljöer, tydliga mötesplatser, möjlighet till service samt god orienterbarhet och trygghet året runt. Önskemål som vattenlek, platser för umgänge, sport och spontanidrott samt visionen om en unik och identitetsskapande plats har varit särskilt vägledande.

Förslaget stärker även ekologiska värden och klimatanpassning genom en varierad och flerskiktad vegetation, bevarande av öppna gräsmarker och tillskapande av ängsytor, brynmiljöer och nya trädplanteringar. Dessa åtgärder bidrar till ökad biologisk mångfald, förbättrat mikroklimat och ökad resiliens mot värmeböljor och skyfall, samtidigt som parken förblir användbar för lek, vistelse och rekreation.

Programarbetet har gjort avvägningar med avseende på exploateringsgrad, kulturhistoriska värden och stadsdelskopplingar. Dalgången är idag öppen och utgör en viktig fri yta mellan stadsdelarna. Förslaget har därför balanserat behovet av nya lekstrukturer och parkfunktioner med bevarandet av den öppna karaktären. Kulturhistoriska siktlinjer och visuella samband har värnats vid placering av lekutrustning, gångstråk och vegetation, så att historiska referenser såsom kyrkan och den nord–sydliga dalgången bevaras i största möjliga mån. Genom att dra om den befintliga gång- och cykelvägen genom björkdungen försvagas den direkta kopplingen mellan stadsdelarna något, men omdragningen skapar samtidigt en tryggare lekmiljö där lek och cykeltrafik tydligt separeras, vilket ökar säkerheten och möjliggör en mer flexibel och varierad användning av platsen. Nya gångstråk på befintligt upptrampade stigar kommer också förbättra kopplingen mellan stadsdelarna.

Sammantaget innebär förslaget en långsiktigt hållbar utveckling av södra Spångadalen där historiska, ekologiska och sociala värden samverkar. Temalekparken blir en tydlig målpunkt och ett vardagsrum i landskapet som stärker livskvalitet, biologisk mångfald och markvärden över tid, samtidigt som den bidrar till en sammanhängande och levande stadsutveckling i Järvaområdet.

Innehåll

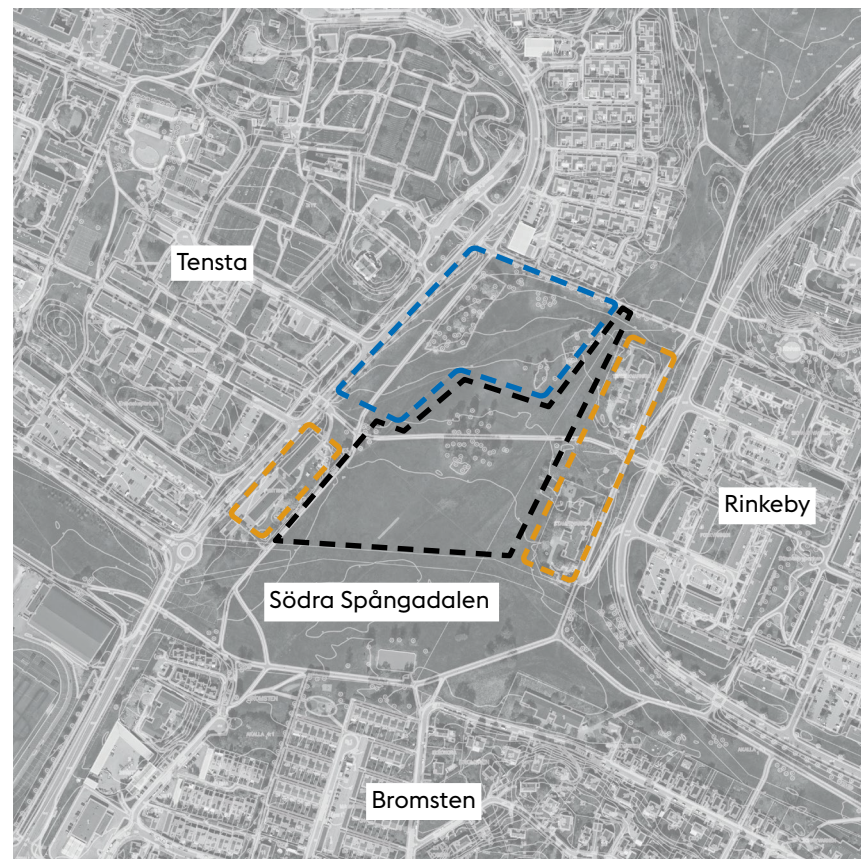
Sammanfattning.....	3
Bakgrund & förutsättningar	6
Avgränsning.....	6
Bakgrund.....	6
Syfte och övergripande mål.....	6
Underlag och förutsättningar.....	6
Tidplan och upplägg.....	6
Historisk tillbakablick.....	7
Dialoger	8
Dialogernas mål och syfte.....	8
Sammanfattning dialoger.....	8
Analys	9
Inledning.....	9
Skyfall och markförhållanden.....	9
Rumslighet och kulturhistoria.....	10
Vegetation, biologisk mångfald och mikroklimat.....	11
Kopplingar och passager.....	12
Funktioner och aktiviteter.....	13

Förslag	14
Övergripande struktur.....	14
Temalekpark - koncept och bärande idé.....	16
Temalekpark - förslaget.....	18
Bryggan - central nod för vistelse och samling.....	20
Äventyrsleken med väderkvarnar och Stockholms längsta hängbro.....	21
Vattenleken.....	22
Småbarnsleken - trygghet och närhet i Fiskebyn.....	23
Storbarnsleken - motorik, balans och fartfylld lek.....	24
Stranden - plats för lek, sport och stora sällskap.....	25
Parkstråket - dalgång för dagvatten- och skyfall.....	26
Belysning.....	27
Trygghet och tillgänglighet.....	28
Åtgärder för vegetation och biologisk mångfald.....	28
Hållbarhet, drift och underhåll.....	28
Kulturmiljö.....	29
Tekniska förutsättningar.....	30

Bakgrund & förutsättningar

Avgränsning

Södra Spångadalen ligger i Järva mellan Tensta, Rinkeby och Bromsten. Programområdet avgränsas av pågående planer på ett nytt radhusområde i norr, befintliga förskolebyggnader i öst och väst samt dalstråket i söder.

Karta över Spångadalen

Bakgrund

Under 2024–2025 togs en strukturskiss för Rinkeby, Rinkebydalen och södra Spångadalen fram. Strukturskissen innehåller förslag på hur området kan utvecklas med nya bostäder, kommersiella lokaler, parker och idrott. Strukturskissen innehåller också tidiga utkast på en temalekpark i södra Spångadalen. I maj 2025 beslutade exploateringsnämnden att fortsätta planeringen av temalekparken. Inriktningen är att skapa en attraktiv och innehållsrik mötesplats för olika åldrar och behov som skapar stolthet hos Järvaborna och som kopplar an till områdets identitet och historia. Temalekparken är en viktig satsning för att främja framtida bostadsutveckling genom att södra Spångadalen aktiveras och att platsens attraktivitet ökar.

Syfte och övergripande mål

Syftet med programmet är att redovisa hur södra Spångadalen kan utvecklas med en temalekpark som bidrar till:

- En socialt hållbar stadsutveckling mellan Tensta, Rinkeby och Bromsten genom att koppla samman områdena och skapa en stark mötesplats.
- En stadsutveckling som integreras med grönska och som bidrar till lek och livskvalitet, med stärkt ekologisk infrastruktur och resiliens mot värmeböljor och översvämningar.
- En stadsutveckling som bidrar till att bygga markvärden över tid.

- Programområde
- Pågående planering för radhus
- Förskolor

Underlag och förutsättningar

- Strukturskiss för Rinkeby, Spångadalen och Rinkebydalen, april 2025
- Spångadalen, IBKA - Integrerad barnkonsekvensanalys, steg 1. Delrapport 1. Reviderad: 2018-05-09
- Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald: Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista, november 2022
- 240528 Landskapsanalys och medskick
- Södra Järva - strukturskiss (Dagvatten), 2025-02-07
- Socialt värdeskapande analys-PM Tensta
- Socialt värdeskapande analys-PM Rinkeby
- Dialog om ny temalekpark i Spångadalen
- *Sammanfattning och slutsats av dialogarbete*, 2026-01-23
- Skyfallsrapport - Södra Spångadalen dagvatten & skyfall, 2025-10-23
- Markmiljörapport - PM Översiktlig miljöteknisk markundersökning Spångadalen inkl bilagor, rev 25-12-17
- Kulturhistoria - Rapport Spångadalen_med bilaga_GH_ 2025-12-17

Tidplan och upplägg

Dialog och programarbete har genomförts under sommar och höst 2025. Under 2026 planeras detaljprojektering där bygghandlingar för genomförandet av temalekparken tas fram. Preliminär byggstart sker under 2026 och med produktion och färdigställande under 2027–2028.

Bakgrund och förutsättningar

Historisk tillbakablick

Landskapet kring Spångadalen har genom årtusenden formats och förändrats. När inlandsisen drog sig tillbaka låg området helt under vatten. Med tiden steg sakta land upp ur vattnet och höjderna kring dagens stadsdelar Tensta, Rinkeby och Bromsten bildade tidigt öar i ett skärgårdslandskap.

Spångadalen har varit bebodd och använd av människor sedan förhistorisk tid då platsen hade anslutning till Mälaren och Östersjön. Området ligger i den gamla Spånga socken, ett landskap med dalgångar, åkerjord och höjdparter som länge präglats av jordbruk och handel.

Redan under järnåldern fanns bosättningar i trakten, och på höjden vid Bromsten finns resterna av en boplats som troligen användes som skydd och utsiktspunkt.

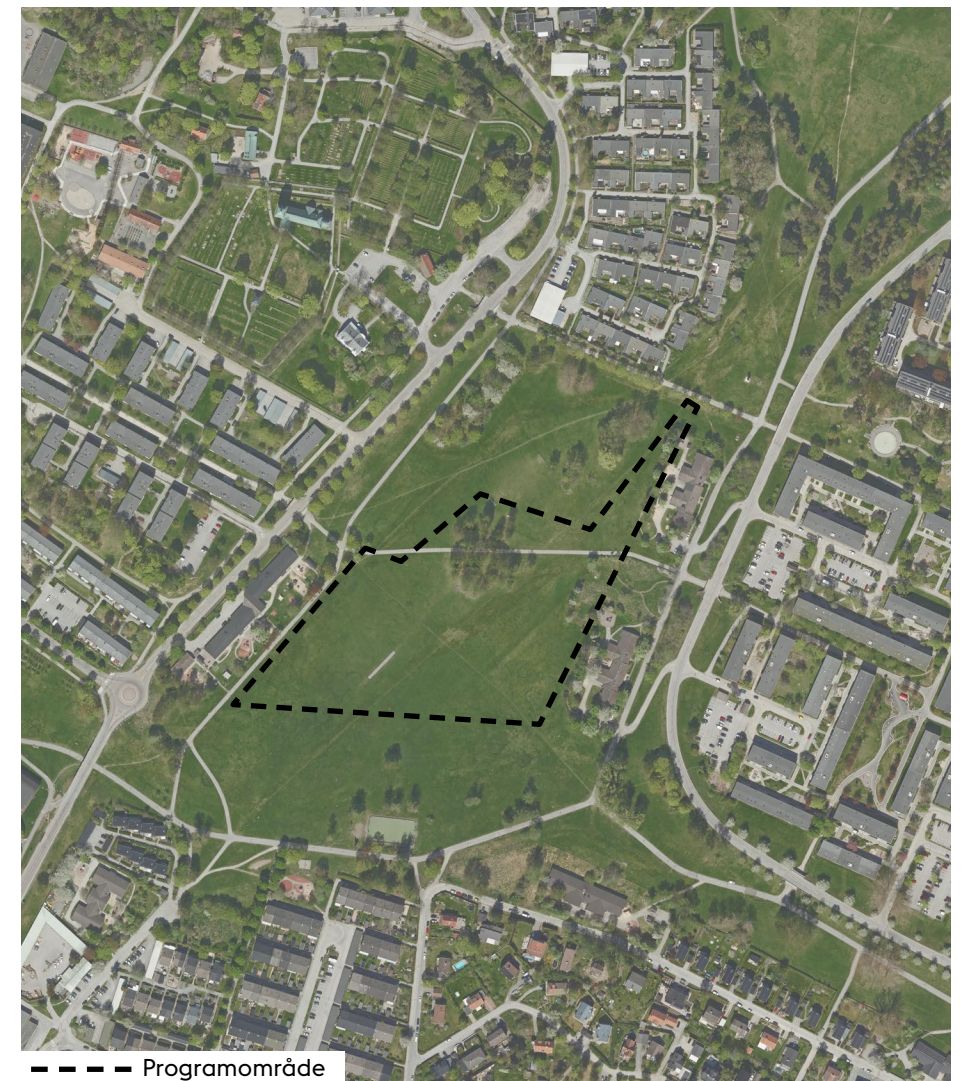
Namnet Tensta anses härstamma från ordet "tena" – ett gammalt fiskeverktyg – vilket tyder på att människor här livnär sig på både fiske och jordbruk.

Vid Rinkeby stod flera väderkvarnar under 1700- och 1800-talen. De låg på höjderna ovanför dalgången och var viktiga för traktens spannmålsmalning, innan industrialisering och ny teknik tog över.

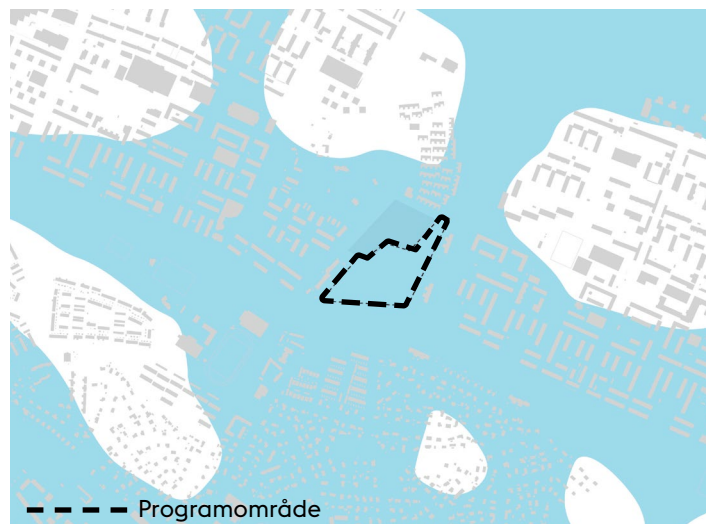
Under 1900-talet förändrades området i takt med att Stockholm växte. Jordbruksmarken började ersättas av bostadsområden, först i Spånga och senare genom miljonprogrammets utbyggnad av Tensta och Rinkeby. Dalgången däremellan – dagens Spångadalen – är idag en grön kil mellan stadsdelarna där det finns bevarade spår av det äldre landskapet med gamla odlingsrösen, terrasskanter och väglinjer som vittnar om tidigare markanvändning.

Flygbild från 1964, strax före utvecklingen av Rinkeby och Tensta. I bilden syns Spånga kyrka omgiven av ett jordbrukslandskap.

--- Programområde
Ortofoto 2024

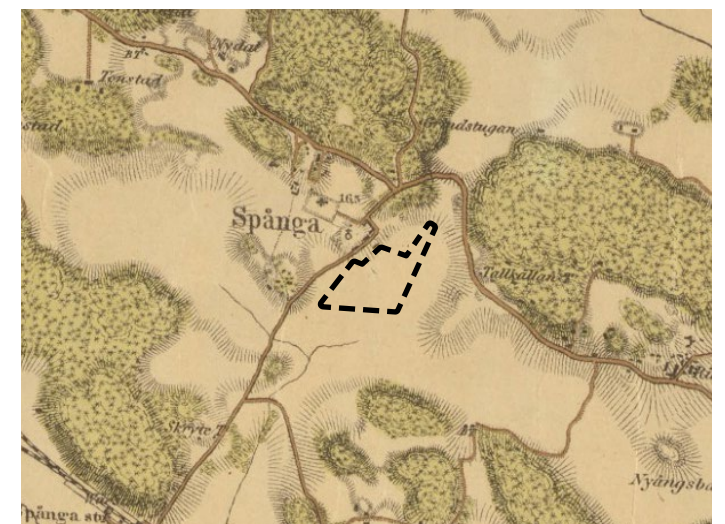
--- Programområde
Karta vattennivå. År 2000 f.k.

Karta vattennivå. År 1000 f.k.

Karta vattennivå. År 0

Karta från år 1893, Stockholmskällan

Dialogernas mål och syfte

Dialogen är ett centralt verktyg för att bygga ett inkluderande, innovativt och hållbart Stockholm genom att involvera de som bor och verkar i området. Syftet med dialogarbetet är att samla in kunskap, idéer och synpunkter från boende och besökare för att förstå lokala behov och önskemål, skapa tryggare miljöer och få en demokratisk förankring genom att öka medborgarnas delaktighet och engagemang.

Inför programarbetet med den nya temalekparken har Stockholms stad genomfört ett omfattande dialogarbete. Med målet att höra så många åldersgrupper som möjligt har en blandning av fysiska workshops och digitala enkäter gjorts. De dialoger som genomförts har bestått av:

- Workshop med föräldrar och barn
- Workshop med ungdomar och seniorer
- Dialogpromenad
- Enkätundersökningar:
 - Digital enkät med Stockholms stads Medborgarpanel
 - Digital enkät under Järvaveckan och Sommar i Järva.
 - Digital enkät i Järva om ny lekpark

Sammanfattning dialoger

Nedan redovisas en sammanfattning av genomförda dialoger där svaren har tematiserats i sex fokusområden. Utifrån svaren har en designfråga formulerats för varje fokusområde som, tillsammans med dialogsvaren, ingått som förutsättningar vid utformning och gestaltning av temalekparken.

Dialogerna sammanfattas i *Dialog om ny temalekpark i Spångadalen - Sammanfattning och slutsats av dialogarbete*.

Trygghet och skötsel

- Det är viktigt att lekparken blir en väl omhändertagen plats, som kontinuerligt underhålls och är välskött.
- En ny lekpark bör vara trygg, välbelyst och överblickbar.

Vistelse, umgänge och mötesplatser

- Olika sorters sittmöjligheter för både enskild vila och umgänge samt grill- och eldplatser anses mycket viktigt, gärna både i det fria och med väderskydd så platsen kan användas oavsett årstid, väder och vind.

- Den framtida lekparken betraktas som en viktig plats för social interaktion; en plats för att träffa vänner, lära känna nya och umgås med sin familj. Lekparken ska vara en inkluderande plats och en plats där alla ska känna sig välkomna, oavsett ålder och var man kommer ifrån.

Lek och aktivitet

- I lekparken vill man kunna leka på många olika sätt och man vill gärna ha utmanande lek. Extra långa rutschkanor, flera sorters gungor, studs mattor och höga klätterställningar är återkommande svar i dialogen. Även ytor för sport, cykel och aktivitet efterfrågas av både flickor och pojkar.
- Vatten efterfrågas på flera vis. Dels dricksvatten, men även vatten för att leka/bada/plaska/svalka sig i som kan bli isbana på vintern. Även vatten i form av fontän eller vattenspegel.
- Återkommande i dialogarbetet framkommer det att lekparken bör erbjuda något för alla åldrar, såväl små och stora barn, ungdommar, vuxna och äldre. Detta tror många kan åstadkommas genom att fokusera på skapande, lärande och utforskande samt att platsen blir unik och något extra.

Kvaliteter att värna om

- Cricketplanen är välanvänd och har en lång historia på platsen
- Befintliga gångstråk och flöden behöver beaktas, både tvärs genom parken och vidare ut mot Järvafältet och andra grönområden. Spångadalen används främst av fotgängare, både för rekreativa promenader och som passage.
- Den befintliga rymden och öppenheten i dalgången uppskattas.

Service

- Det önskas att en framtida lekpark ska vara bemannad och kunna erbjuda service som toalett, vatten och utlåning. Ett enkelt café eller kiosk har också önskats.
- Det ska vara lätt att ta sig till platsen med både kollektivtrafik, cykel och med bil. Brist på parkering idag gör att bilar parkerar inne i parken.

Gröna värden

- Spångadalen ger medborgarna i området möjlighet att vistas nära natur och grönska.
- Både befintlig och ny grönska, samt ekologiska värden, anses viktigt att integrera i den nya lekparken.
- Det anses viktigt att befintliga träd och annan vegetation får vara kvar och får gärna kompletteras med blomning och årstidsvariation.

Designfrågor

Utifrån dialogsvaren har en designfråga formulerats för varje fokusområde som, tillsammans med dialogsvaren, ingått som förutsättningar vid utformning och gestaltning av temalekparken.

Trygghet och skötsel

Hur kan lekparken utformas för att vara robust och hållbar, upplevas trygg och väl omhändertagen?

Vistelse, umgänge och mötesplatser

Hur gestaltas en lekpark som mötesplats där alla känner sig välkomna och där man kan vila, umgås och grilla - oavsett årstid och väder?

Lek och aktivitet

Hur skapar man en lekpark med plats för utforskande lek, vatten och aktivitet som är utmanande för alla åldrar, samt har ett unikt uttryck och tillräckligt stark identitet för att locka människor dit?

Kvaliteter att värna om

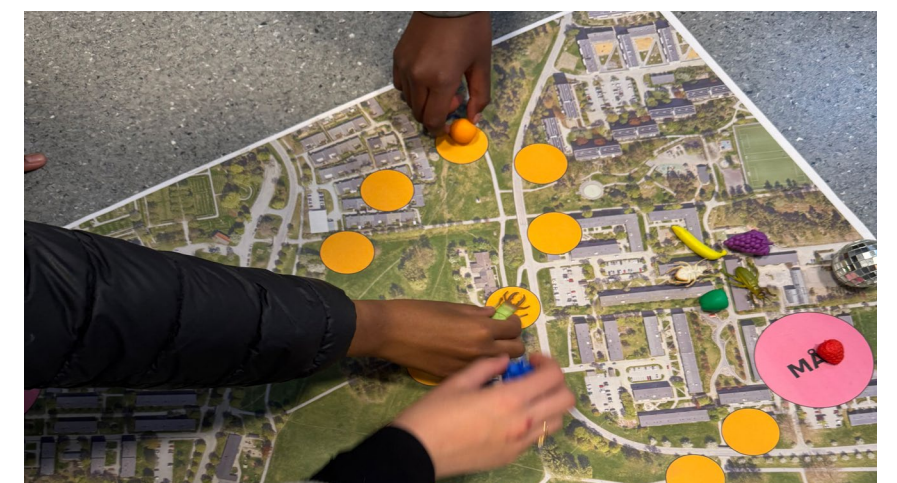
Hur kan man integrera lekparken i grönområdet och samtidigt värna om platsens befintliga kvaliteter samt att komplettera med nya gröna värden?

Service

På vilket sätt ska lekparken tillgodose behov av service och hur ska besökare ta sig till platsen?

Gröna värden

Hur kan en ny lekpark integrera både befintliga och nya naturvärden samt grönska med årstidsvariation?

Workshop med ungdomar och seniorer

Inledning

Platsen för en framtida temalekpark har analyserats utifrån viktiga parametrar som påverkar funktion, kvalitet och förutsättningar för lekparken.

- Skyfall och markförhållanden – vattenflöden genom området och markens bärighet och infiltrationskapacitet.
- Rumslighet och kulturhistoria – landskapsrummets form, visuella samband och kulturhistoriska värden.
- Vegetation, biologisk mångfald och mikroklimat – befintlig växtlighet, ekologiska samband och lokalklimat.
- Kopplingar och passager – rörelsestråk, tillgänglighet och målpunkter.
- Funktioner och aktiviteter – närområdets aktivitetsytor och funktioner.

Skyfall och markförhållanden

Platsen är lokaliserad i en naturlig lågpunkt inom ett större tillrinningsområde. Platsens funktion som mottagare av omgivande ytvatten medför särskilda förutsättningar för gestaltning, tillgänglighet och robusthet.

Området domineras av lerjord med låg infiltrationskapacitet. Marken har en begränsad förmåga att ta upp och leda bort vatten, vilket innebär att det periodvis blir blött under längre perioder, särskilt efter kraftig nederbörd. Detta påverkar markens bärighet och gör vistelseytor känsliga för slitage. Fördröjning, val av ytskikt och placering av funktioner är därför centrala förutsättningar i gestaltningen.

Vid intensiva regn kan vatten snabbt samlas i de lägre delarna av området, vilket leder till risk för översvämning och tillfällig otillgänglighet. För att säkerställa att parken fungerar året om krävs lösningar som både hanterar och fördröjer vattnet samt minskar påfrestning på ytor för lek och vistelse.

Brister och risker

- Risk för översvämning vid skyfall på grund av parkens läge i en lågpunkt.
- Lerjordens låga infiltrationskapacitet innebär längre perioder med stående vatten.
- Blöta ytor ger begränsad användbarhet och ökar markens slitagekänslighet.

Kvaliteter och utvecklingspotential

- Områdets storlek och öppna struktur ger goda förutsättningar att hantera skyfall i parkens gestaltning. Genom att göra vattenflöden och fördröjningslösningar synliga kan dagvatten fungera som både ett funktionellt system och bli ett identitetsskapande, lekfullt och pedagogiskt inslag i parken.

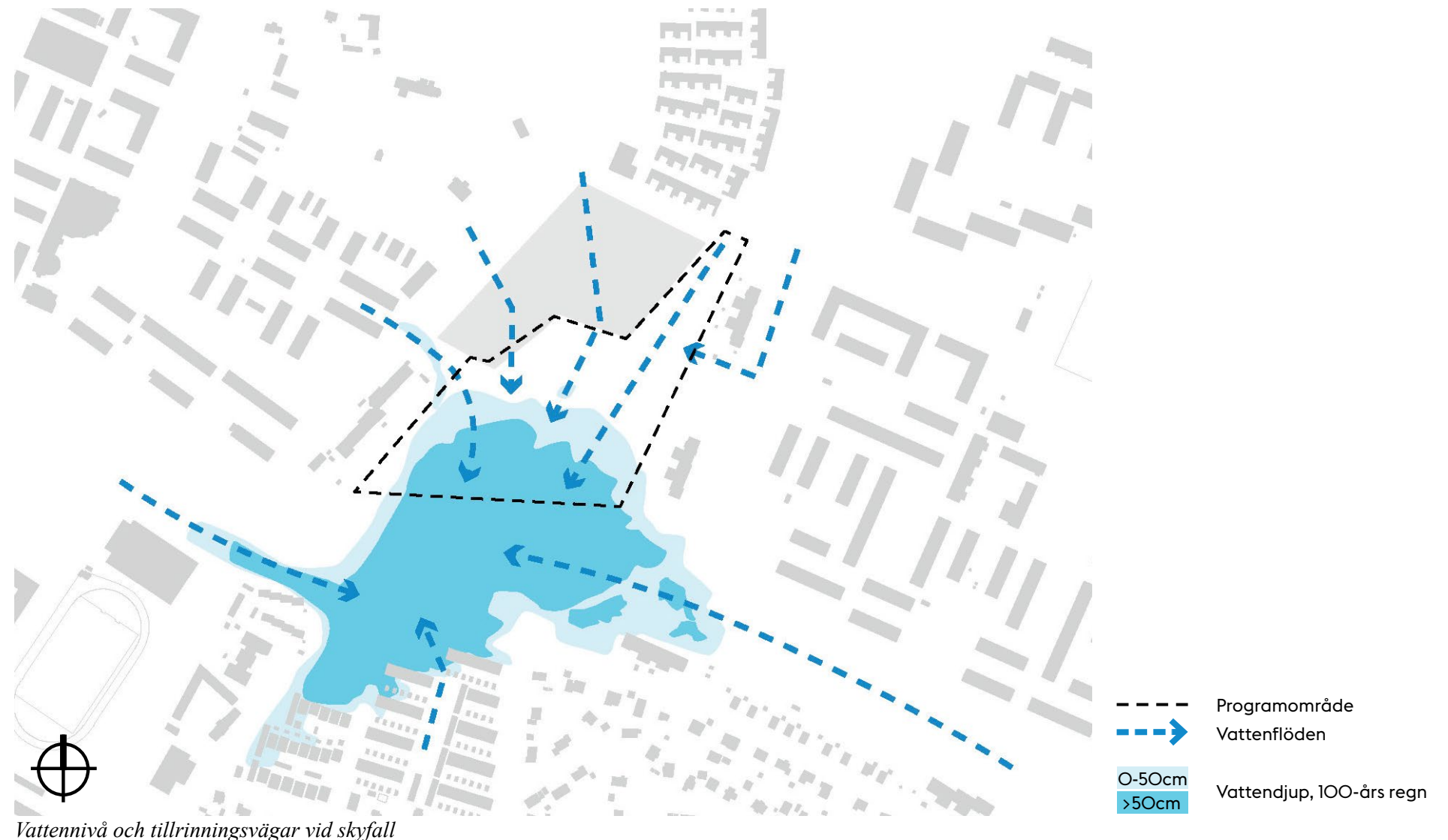
Platsen kan utvecklas genom att:

- tillföra vegetationsytor för omhändertagande och fördröjning av dagvatten.
- skapa vackra och pedagogiska skyfallsstråk/ytor utanför lekområdena.
- tillföra säsongsvariationer i parkens uttryck och upplevelse.

Slutsats

Hanteringen av dagvatten och skyfall kan utgöra en bärande del av parkens gestaltning och bidra till robusta vistelsemiljöer, ekologiska värden och en plats som upplevs rik, lärande och attraktiv över tid. Genom att synliggöra vattnets väg kan parkens identitet stärkas och med en robust dagvattenhantering kan lekparken på ett långsiktigt sätt ta höjd för framtidens klimat och väderförändringar.

Vid mycket kraftiga skyfall kommer delar av lekparken hamna under vatten. Viktiga funktioner och större konstruktioner bör placeras på ytor som inte riskerar översvämning.

Rumslighet och kulturhistoria

Parkens centrala del består av ett stort öppet rum som ramas in av gröna, flerskiktade kanter mot den omgivande bebyggelsen. Detta ger en mjuk övergång mellan park och stadsrum och bidrar till god rumsavläsning.

Parkrummet upplevs idag mer som ett genomgångsstråk än en målpunkt för vistelse. Den öppna och sammanhängande gräsytan ger rymd och överblick. Periodvis används gräsytna till spontanidrott, picknick och cricketspel.

Området har en lång historia som odlingslandskap. Bebyggelsen placerades på moränhöjder och åsar medan det lerfyllda dalgångarna, som en gång utgjort havsbotten, brukades för odling.

Parken rymmer även kulturhistoriska värden genom den visuella kopplingen till Spånga kyrka, vilket gör siktlinjerna mot kyrkan särskilt betydelsefulla. Nya tillskott ska därför inte konkurrera med kyrkan höjdmässigt, och det är viktigt att dalgången hålls visuellt öppen i nord-sydlig och öst-västlig riktning. Den goda överblicken och siktlinjerna mot kyrkan skapar också orienterbarhet.

Brister och risker

- Avsaknad av målpunkter gör att parken upplevs som passage snarare än vistelsemiljö.
- Stora öppna gräsytor ger få skuggade och vindskyddade platser.
- Framtida bebyggelse och lekpark kan minska parkens rymd och öppenhet. Det finns även en risk att nya volymer eller strukturer påverkar siktlinjer negativt och minskar dalgångens visuella öppenhet.

Kvaliteter och utvecklingspotential

- Parken har en tydlig rumslig karaktär med ett stort, öppet parkrum inramat av gröna kanter.
- Vegetationen längs parkens kanter skapar en mjuk övergång till omgivningen och förstärker en naturnära identitet.
- De långa siktlinjerna och kyrkan som synligt landmärke och kulturhistorisk referenspunkt i bakgrunden, bidrar till orienterbarhet och knyter parken till sin stadsdel.

Platsen kan utvecklas genom att:

- tillföra tydliga målpunkter och vistelseplatser för att stärka parkens attraktivitet.
- variera rumsbildning genom trädgrupper, planteringar och rumsliga noder.
- skapa nya tvärgående gångstråk som stärker kopplingar och ökar tillgänglighet.
- tydliggöra entréer med belysning och gestaltning för att skapa en välkomnande parkupplevelse.

Slutsats

Parken har en tydlig dalgångskaraktär med stora öppna rum inramade av grönska som bör värnas.

I den stora skalan bör de långsträckta siktlinjerna och parkens kulturhistoriska och öppna karaktär värnas genom varsam placering av nya tillskott.

Genom att värna om att parken behåller/får en grön inramning/ kantzon mot bebyggelse kan upplevelsen av park och ett offentligt stadsrum stärkas.

Rumslighet, kanter och siktlinjer

Vegetation, biologisk mångfald och mikroklimat

Vegetationen på platsen är idag relativt artfattig, vilket ger begränsad biologisk mångfald och ett mindre gynnsamt mikroklimat. Bristen på skuggande träd och avsaknaden av en flerskiktad växtstruktur gör området mer utsatt för både sol och vind. Samtidigt skapar den befintliga grönstrukturen en tydlig inramning av parkrummet och ger ett större, sammanhängande rum. Träddungen av björkar bidrar med luftighet och viss skugga, vilket utgör en god grund att bygga vidare på.

Genom att komplettera den befintliga vegetationen finns möjlighet att stärka ekologiska samband och öka artrikedomen. I rapporten *Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald* framhålls att pollinätör- och fågellivet i Spångadalen skulle gynnas av fler ängsytor kombinerade med insektshotell eller fjärilsholkar, blommande och bärande buskar i brynmiljöer samt träd i dungar eller som solitärer. Vegetationen kan integreras i lekmiljöer för att skapa naturlek och sensoriska upplevelser, samtidigt som strategisk placering av träd och buskar kan ge bättre vindskydd och behagligare mikroklimat. En varierad växtlighet som förändras över året tillför både estetiska och ekologiska värden.

Brister

- Begränsad biologisk mångfald och artfattig vegetation som är planterat under samma tidsperiod.
- Brist på skuggande träd gör området varmt och oskyddat under sommaren.
- Avsaknad av flerskiktad växtstruktur gör platsen utsatt för vind och stark sol.

Kvaliteter och utvecklingspotential

- Den befintliga grönstrukturen ramar in parkrummet och skapar ett tydligt rum, medan träddungen med björkar ger både skugga och luftighet. Dessa kvaliteter ger goda förutsättningar för att utveckla parken till en grön och behaglig vistelsemiljö som gynnar både människor och biologisk mångfald.

Platsen kan utvecklas genom att:

- planera för flerskiktad artdiversifierad vegetation som stärker de ekologiska sambanden och ökar artrikedomen.
- integrera vegetation i lekmiljöer för naturlek, sensoriska upplevelser och synliggöra ekologi på ett pedagogiskt sätt.
- anlägga ängsytor kombinerade med insektshotell och fjärilsholkar, blommande och bärande buskar i brynmiljöer samt träd i dungar eller som solitärer för att gynna pollinätörer och fågelliv.
- strategiskt placera träd och buskar för skugga, vindskydd och ett behagligare mikroklimat.
- komplettera trädbeståndet med successionsplantering för att stärka beståndet över tid.
- skapa säsongsvariation i växtligheten för estetiska och ekologiska värden.

Slutsats

En tydlig grön inramning med skuggande träd och flerskiktad växtstruktur kan bidra till ett behagligt mikroklimat. Artdiversitet samt blommande och bärande växter kan stärka den biologiska mångfalden. Naturlek integrerat i parken kan lyfta och synliggöra ekologi på ett pedagogiskt sätt och skapa upplevelser för flera målgrupper.

Vegetation, skugga och solexponerad yta

Kopplingar och passager

Strukturen kring platsen präglas idag av en trafikseparerad utformning som skapar barriärer och begränsar tillgängligheten. Entréerna är otydliga, vilket försvårar orienterbarheten, och gång- och cykelbanor löper längs områdets kanter snarare än genom dess centrala delar. Upptrampade stigar visar att gående söker genare vägar, vilket indikerar behovet av fler korsande stråk. Bristande belysning och möjlighet till att sitta längs vissa gångstråk försvårar tillgängligheten för personer med nedsatt syn och rörlighet. Korsande cykelstråk kan i framtiden skapa konflikter mellan olika funktioner och användargrupper.

Kopplingarna till närområdets lekplatser, skolor och gröna stråk kan förstärkas och förtydligas. God belysning och öppna siktlinjer kan öka tryggheten kvällstid och skapa en mer inbjudande helhetsmiljö.

Brister och risker

- Den trafikseparerade strukturen skapar barriärer mot omgivande områden och begränsar tillgängligheten mellan gata och park. Höjdskillnader försvårar framkomligheten mellan de två nivåerna för personer med nedsatt rörlighet.
- Otydliga entréer gör orienteringen svår.
- Brist på korsande stråk som binder samman platsen i flera riktningar. Upptrampade stigar visar behov av genare vägar.
- Vissa gångvägar saknar belysning och upplevs otrygga kvällstid.
- Kopplingarna till lekplatser, skolor och parklekar är otydliga eller svaga.
- Korsande cykeltrafik kan skapa konflikter mellan olika användargrupper.

Kvaliteter och utvecklingspotential

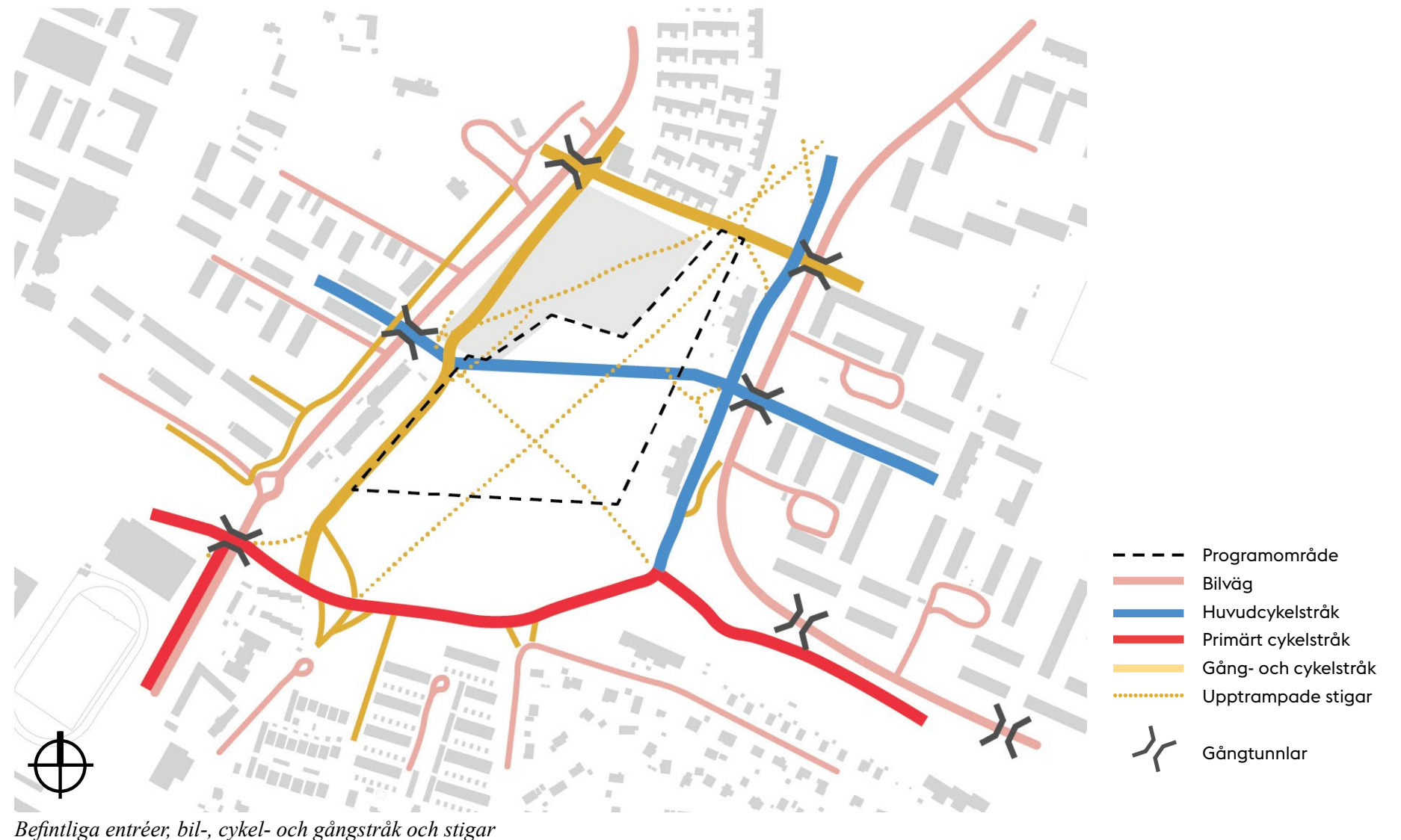
- Befintliga stråk utan fysiska hinder såsom trappor ger god framkomlighet.
- Strukturen kan knyta samman centrala delar med omgivande stadsdelar.
- Området har potential att skapa ett integrerat, tillgängligt och socialt aktivt parkrum.

Platsen kan utvecklas genom att:

- skapa nya tvärgående gångstråk som stärker kopplingar mellan stadsdelar, minskar barriäreffekter och ökar tillgängligheten.
- tydliggöra entréer med skyltning och belysning för att skapa en mer välkomnande park.

Slutsats

Nya tvärgående stråk, tydliga entréer, god belysning och förbättrad orienterbarhet kan skapa en park som är lätt att röra sig igenom och vistas i. På så sätt kan parken fungera som en sammanlänkande, inkluderande och attraktiv del av stadsdelens gröna struktur.

Funktioner och aktiviteter

Platsen erbjuder idag stora öppna gräsytor för picknick, cricketspel och spontan bollek. Sittplatser saknas längs gångstråken och servicefunktioner som toaletter finns inte i direkt anslutning vilket minskar platsens användbarhet vid längre vistelser.

I närområdet finns många förskolor och skolor med skolgårdar, samt två bemannade parklekar med plaskdammar. En ny temalekpark kan fungera som komplement till de omkringliggande platserna för utomhusaktivitet och rekreation, vilket skulle kunna leda till ett sammanhängande aktivitetsnät i området.

Det finns även flera idrottsytor i närheten, som fotbollsplaner och basketkorgar, vilket skapar möjligheter att knyta samman lek, rörelse och spontanidrott. Genom att tillföra aktiviteter som kompletterar befintliga lek- och sportytor kan kopplingen förstärkas mellan olika delar av området.

Brister och risker

- Avsaknad av sittplatser längs gångstråk.
- Begränsade umgängesytor för vuxna och äldre.
- Avsaknad av servicefunktioner såsom toaletter.
- Otydliga kopplingar mellan aktivitetsytor som kan skapa otrygghet och minska tillgänglighet.
- Bristfälligt belysta ytor kvällstid som kan upplevas otrygga.
- Risk för minskat nyttjande av befintliga lekplatser när en ny temalekplats etableras.

Kvaliteter och utvecklingspotential

- Stora öppna ytor som möjliggör aktiviteter för alla åldrar.
- Läget i ett grönt rekreationsstråk ger lättillgänglighet för många.
- Den nya lekplatsen kan fungera som komplement till närliggande parklekar, lekplatser och skolgårdar.
- Sportytor i närområdet, som fotbollsplaner och basketkorgar, skapar möjligheter till varierad rörelse och spontanidrott.
- Fler besökare och längre vistelsetid kan bidra till ökad känsla av trygghet och få människor från olika delar av närområdet att mötas.
- Möjlighet att integrera konst och belysning som stärker både funktion och upplevelse.

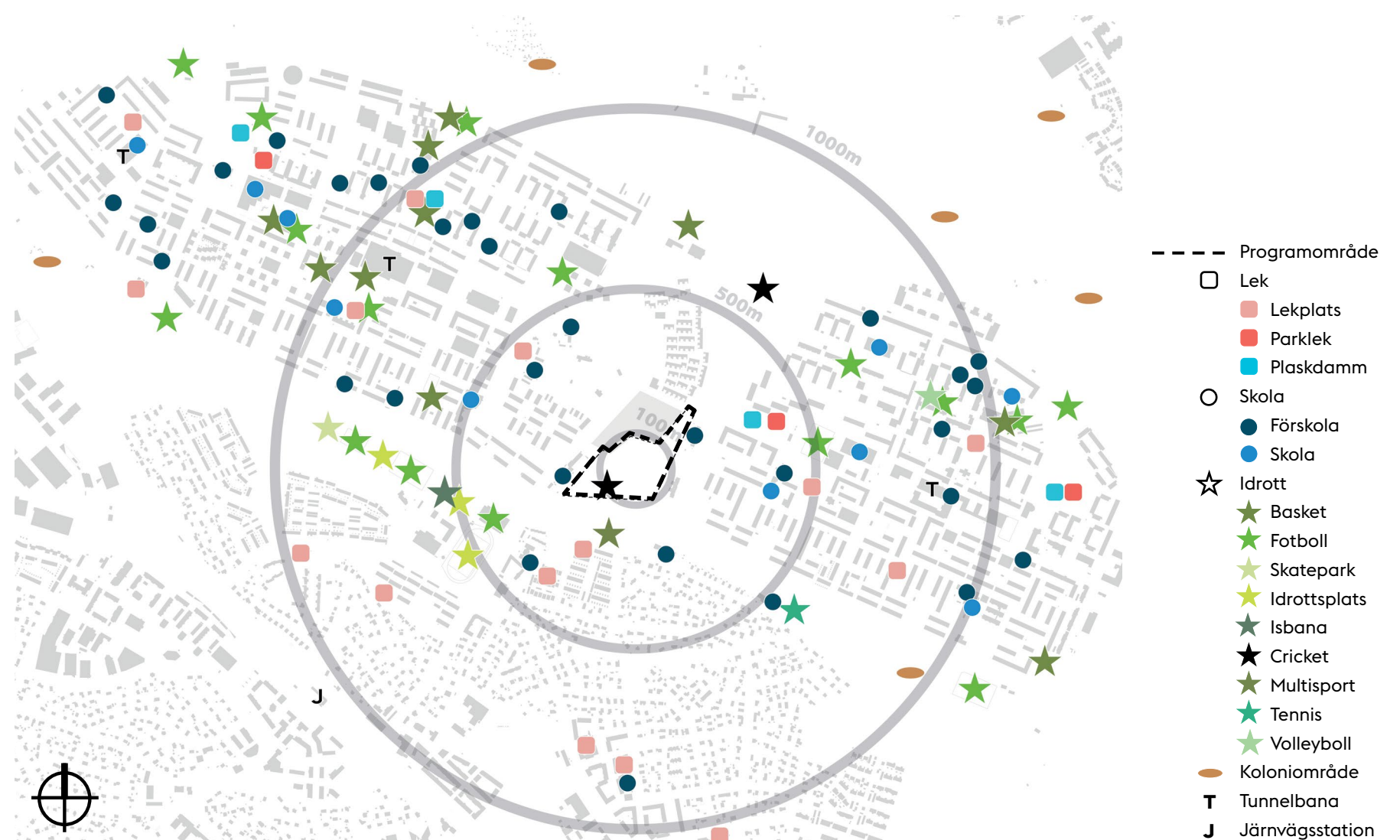
Platsen kan utvecklas genom att:

- komplettera med nya sittplatser och sociala ytor längs gångstråk.
- komplettera befintliga aktiviteter och skapa ett sammanhängande aktivitetsnät i området.
- förbättrad belysning och orienterbarhet för ökad trygghet.
- integrera konst/belysning för att stärka både funktion och upplevelse.

Slutsats

Genom att utveckla funktioner och aktiviteter som kompletterar lek- och aktivitetsytor i närområdet kan parken bli en attraktiv och inkluderande mötesplats för alla åldrar.

Aktivitetsytor och sociala mötesplatser med god belysning och överblickbarhet skapar förutsättningar för längre vistelser, ökad trygghet och ett mer levande park- och stadsrum.

Funktioner och aktiviteter

Övergripande struktur

Analysen ligger till grund för den övergripande strukturen och har direkt påverkat hur temalekparken, parkstråken och vistelseytorna organiseras.

Platsens funktion som lågpunkt inom ett större tillrinningsområde har varit styrande för hur öppna gräsytor, lekfunktioner och nya parkstråk för skyfall placeras, så att vattenflöden kan styras och fördröjas utan att tillgänglighet eller användbarhet försämras.

Lekparken placeras söder och öster om björkdungen, där den får en naturlig förankring i en befintlig grön volym. Placeringen bidrar till att bevara dalgångens öppna karaktär och möjliggör att stora sammanhängande gräsytor kan sparas. Högre lekutrustning placeras med björkdungen som fond för att värna befintliga kulturhistoriskt värdefulla siktlinjer, samtidigt som utrustningen fungerar som landmärken.

Ett nytt parkstråk anläggs i nord-sydlig riktning öster om lekplatsen och planområdet för radhusområdet. Parkstråket tillför ekologiska och rekreativa värden och utformas för att fördröja, rena och leda skyfall till Spångadalens lågpunkt. Stråket stärker ekologiska samband och kompletteras med gröna buffertzoner som avgränsar mot ny bebyggelse.

Kopplingar och passager som identifierats som bristfälliga i analysen omvandlas till nya gångvägar. Tydliga entréplatser ger bättre orienterbarhet och stärker parkens tillgänglighet och roll som sammanbindande rum i stadsdelen. Vid entréplatserna finns även möjlighet till offentlig toalett samt uppställningsytor för exempelvis foodtrucks eller mindre servering.

Den övergripande strukturen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att möjliggöra service såsom toalett, dricksvatten samt plats för enklare café eller kiosk. Den svarar också på den starka önskan om att bevara möjligheten att spela cricket samt vikten av att beakta befintliga gångstråk och stigar, då de är viktiga både som kommunikationsstråk och rekreativa promenader. Även den befintliga rymden och öppenheten i dalgången värnas genom att spara så stora gräsytor som möjligt. Man önskar att befintlig vegetation sparas och kompletteras med blomning och säsongvariation.

Omgivningen, dalstråket

Mot söder gränsar temalekparken till Spångadalens öppna dalstråk med gräsytor och träddungar. De öppna gräsytorerna erbjuder ytor för cricket och spontanidrott, samtidigt som de kan fungera som översvåmningsytor vid skyfall.

Övergripande struktur

Förslag

A. Pågående planering för radhus

Utbredning radhusområde samt kopplingar mellan område och park under utredning.

B. Parkstråk

Dalgång med dämmen för hantering av dagvatten och skyfall. Gräsytor med dungar av träd och buskage.

C. Nytt huvudcykelstråk med gångbana

Omdragning av huvudcykelstråk och gångbana som idag går genom björkdungen.

D. Ny temalekpark

Äventyrslek som tar avstamp i områdets historia.

E. Plats för toalett/service

Möjlig yta för toalett och foodtrucks.

F. Nya Gångförbindelser

G. Plats för cricket

Ny plats för ckricketplan. Ytan bedöms vara likvärdig med dagens placering.

H. Lågpunkt

Lägsta punkten i området.

Illustrationsplan - Övergripande
Skala 1:2000 (A3)

Temalekpark - koncept och bärande idé

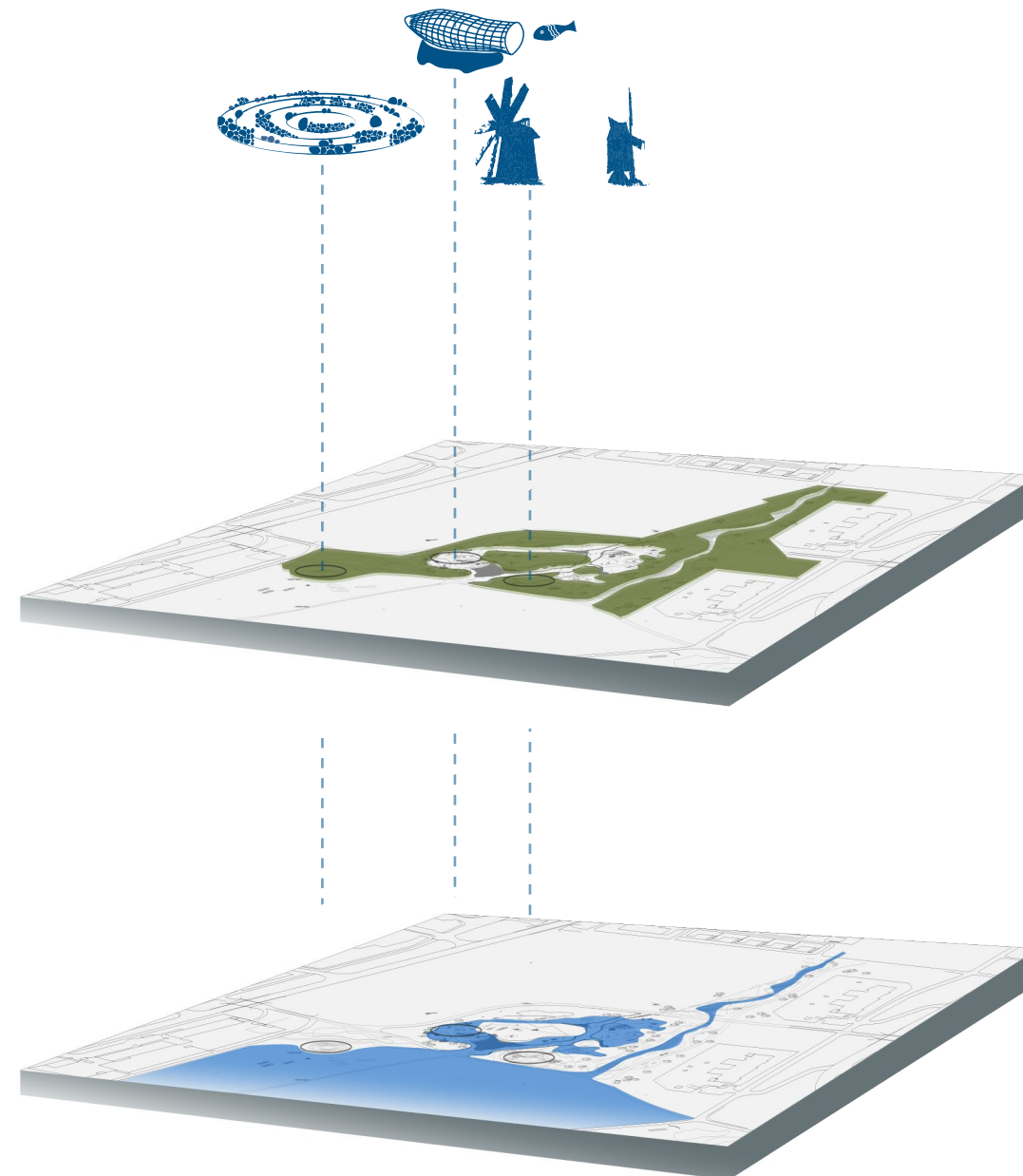
Tidsresan - Från hav till hem

Följ med på en resa genom tid och landskap – en färd genom den lokala historien och genom naturens och samhällets förändring. Där vattnet en gång flöt fram växer nu ör av lek, fantasi och grönska. Tidsresan gestaltar hur natur, rörelse och mänsklig närvaro steg för steg har format platsen, från tidig bosättning till dagens levande stad, med nya funktioner och händelser som omfamnas av nya landskap.

I Tidsresan möts Rinkeby, Tensta och Bromsten i en lekfull tolkning av historia och nutid. I Rinkeby snurrar vindens kraft i väderkvarnar, i Tensta glimmar fiskets berättelser, och i Bromsten reser sig den fornhistoriska boplatsens ruin ur marken igen.

Rinkebys väderkvarnar återuppstår som nya lekfullt utformade landmärken som drar till sig både blickar, nyfikenhet och äventyrlust. Här väntar hisnande rutschkanor, klättringar högt över marken och svajande hängbroar. Spångadalens nya lekpark blir platsen där varje steg blir ett äventyr och varje vindpust bär en viskning från tidens gång.

Teman som lyftes i dialogen ligger till grund för temat *Tidsresan – från hav till hem*. Förslag som lyftes var bland annat kopplingar till Järvas historia och dess jordbruksbygd och teman som handlar om tillbakablickar till vikingar/stenålder och järnålder. Andra önskade teman var vattenlek, ekologi samt djur och natur. Även dessa teman ryms inom det övergripande temat.

Kulturhistoria

RINKEBY KVARNAR

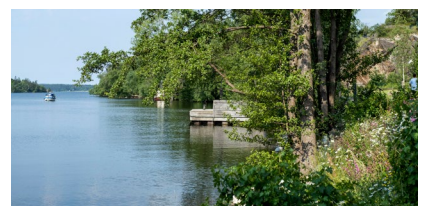
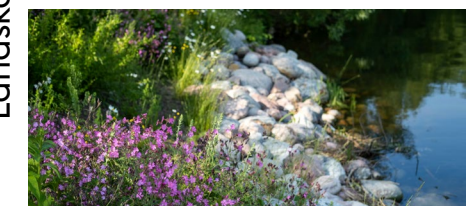

TENSTA FISKEBY

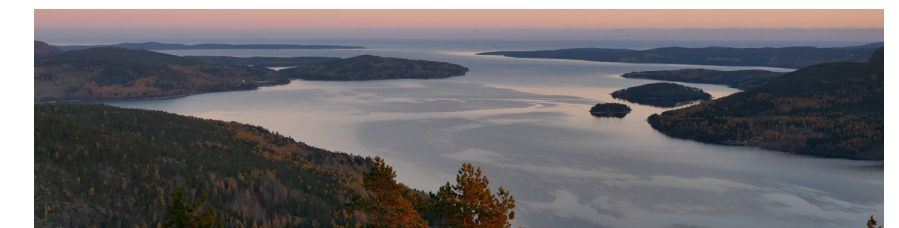

BROMSTEN
FORNHISTORISK BOPLATS

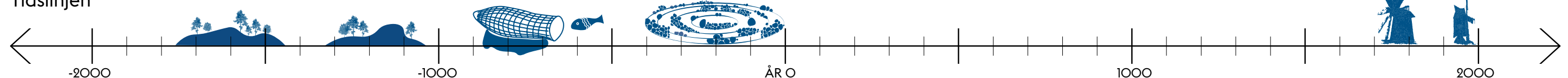
Landskapet

Vattnet

Tidslinjen

Flygperspektiv från söder

Temalekpark - förslaget

Temalekparken gestaltas som ett skärgårdslandskap med vikar och öar, där "vattnet" utgör gång- och vistelsezoner som omsluts av landskapet med kullar och vegetation. Lekparken omfattar en yta på cirka 16 000 m² och är uppbyggd kring den befintliga björkdungen, med ett antal tydligt avgränsade lek- och vistelsezoner anpassade för olika åldrar och behov. Lekplatsens rumsliga struktur underlättar orientering och ger besökare god överblick, samtidigt som variationen i lekutbudet skapar möjligheter till både lugn och aktivitet.

Storbarnsleken

Längs lekplatsens östra kant skapas zoner för fartfylld och mer motoriskt utmanande lek som stimulerar både balans och kroppskontroll. Lekmiljön är inbäddad i landskapet, där lekutrustningen reser sig ur "havet".

Småbarnsleken

I sydväst ligger Fiskebyn – en trygg och stimulerande småbarnsmiljö. Här kan de yngsta barnen utforska, leka och utveckla sin motorik i en plats som fritt associerar till Tenstas namn och har kopplingar till områdets fisketradition.

Bryggan

En samlingsplats med sittplatser, grillar och hängtytor i kanten av björkdungen. Platsen erbjuder god överblick över lekparken.

Vattenleken

Intill väderkvarnarna skapas en vattenlekszon som bjuder in till utforskande och kreativt skapande längs strandlinjen.

Äventyrsleken

I parkens sydöstra del reser sig ett kluster av lekfulla väderkvarnar med koppling till Rinkebys historia. De fungerar som platsens tydliga landmärken och bjuder in till äventyrslek på flera nivåer. Här skapas en miljö som kombinerar rörelse, utmaning och fantasi för barn i olika åldrar.

Stranden

Söder om gångstråket öppnar lekplatsen upp mot de stora gräsytor. Här ges utrymme för friare lek, spontanidrott och evenemang. Besökare kan leka i Bromstens fornhistoriska leklabyrint, cykla i ett kuperat landskap eller koppla av i solstolar på stranden.

Illustrationsplan - Temalekpark
Skala 1:2000 (A3)

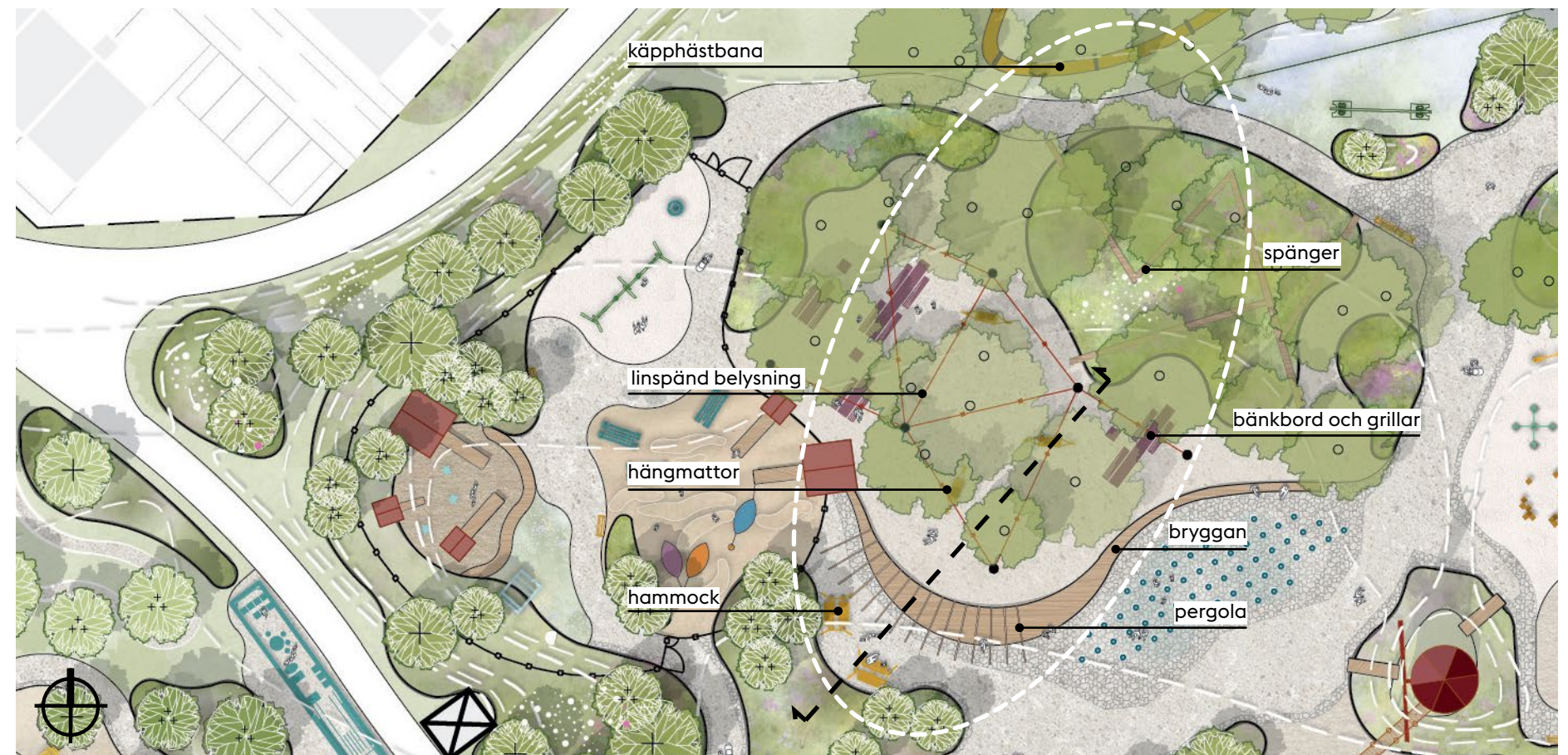
Vy från sydöst mot scenen och äventyrsleken

Bryggan - central nod för vistelse och samling

Bryggan är lekparkens hjärta och centrala mötesplats. Här finns sittplatser, bänkbord, grillar och skärmtak i direkt anslutning till lekytorna. Platsen ger god överblick över lekparkens olika delar och uppmuntrar till spontana möten samt längre vistelser. Norr om mötesplatsen finns en käpphästbana som har en historisk koppling till OS 1912, då terrängridning utgjorde ett moment i en femkamp i området.

Kombinationen av öppna ytor och mer avskilda hörn ger både barn och vuxna möjlighet att välja plats och tempo efter behov, vilket skapar en flexibel och inkluderande miljö.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om olika sorters sittmöjligheter för både enskild vila och umgänge i större grupp. Grill- och eldplatser samt väderskydd kan användas i alla väder. Plats för social interaktion: träffa vänner, lära känna nya och umgås med sin familj. En plats där alla, oavsett ålder eller bakgrund, kan känna sig välkomna.

Plan
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

Foto: Kasper Dudzik

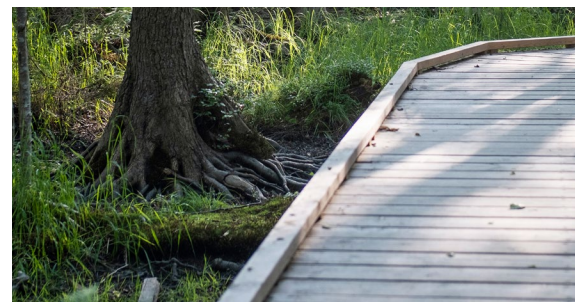

Foto: AJ Landskap

Foto: AJ Landskap

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

Förslag

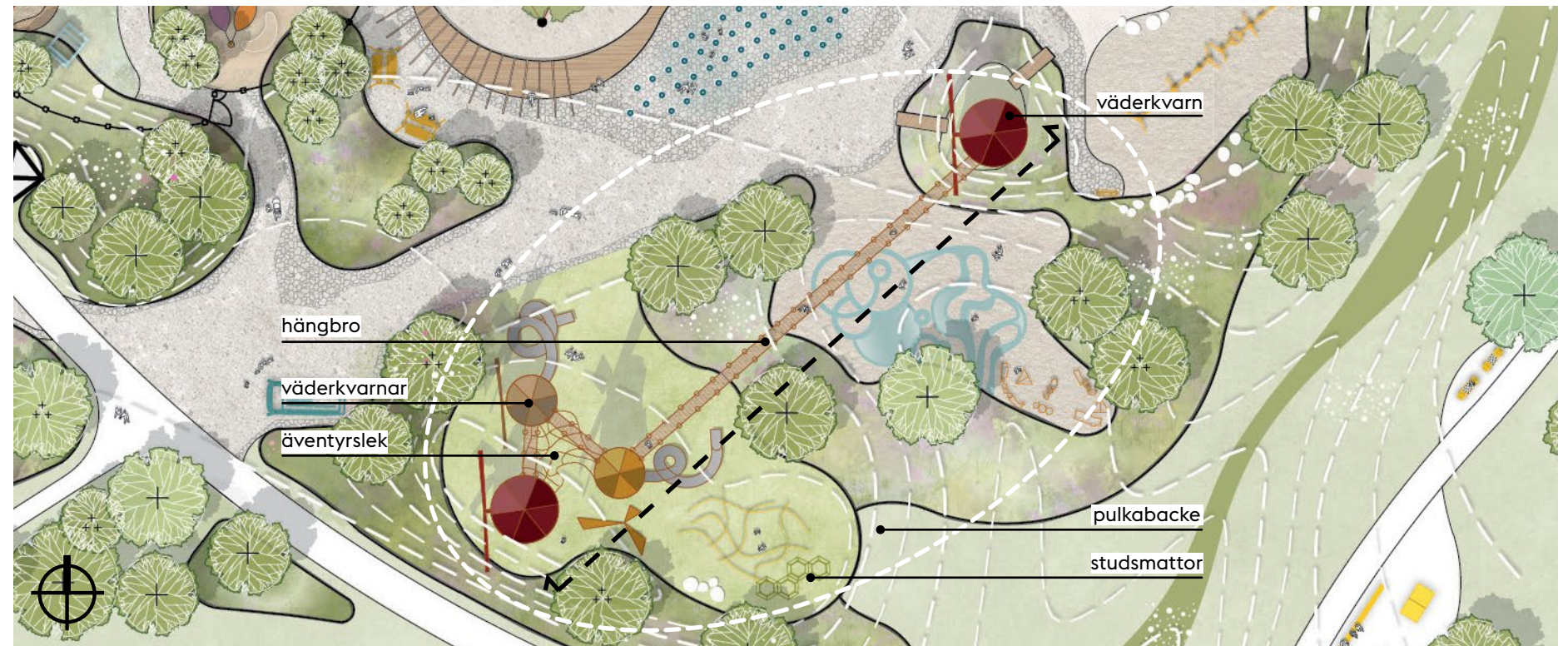
Äventyrsleken med väderkvarnar och Stockholms längsta hängbro

I parkens sydöstra del reser sig ett kluster av lekfulla väderkvarnar som fungerar som tydliga landmärken. De sammankopplade strukturerna rymmer hängbroar, klätternät, klätterväggar, rutschkanor, utsiktsplatser och hemliga passager. Kvararna är placerade på kullar som vintertid kan fungera som små pulkabackar.

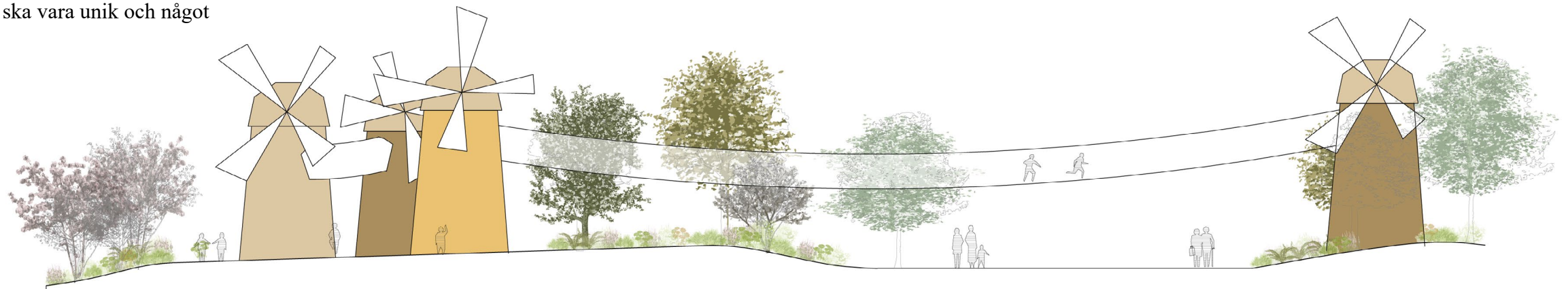
Lekstrukturerna består av mer utmanande och fysiskt krävande lek, där barn genom höjd, rörelse och utmaning lär sig att bedöma risker och sina egna begränsningar. Klättring stärker koordinationen, kroppsmedvetandet och muskelstyrkan samt gynnar den kognitiva utvecklingen.

Lekmiljön erbjuder både mer tillgängliga nivåer för yngre barn och högre, mer utmanande stråk för äldre och mer äventyrliga barn – en inkluderande miljö där alla kan hitta sin egen väg.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att kunna leka på många olika sätt och behovet av mer utmanande lek med långa rutschkanor och höga klätterställningar. Väderkvarnarna svarar också på önskan om att platsen ska vara unik och något extra.

Plan Äventyrslek
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

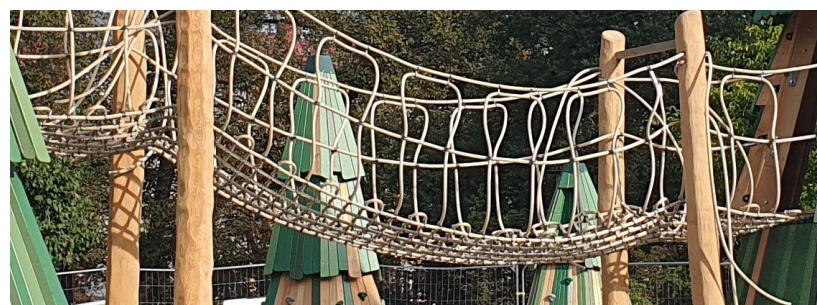

Foto: AJ Landskap

Foto: AJ Landskap

Foto: AJ Landskap

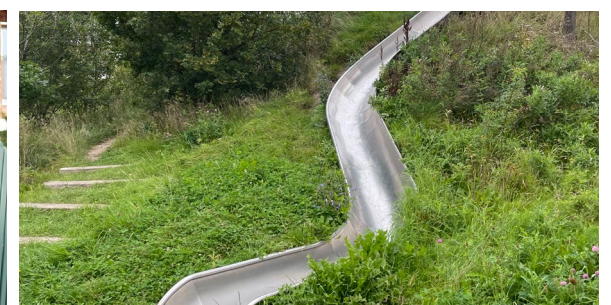

Foto: AJ Landskap

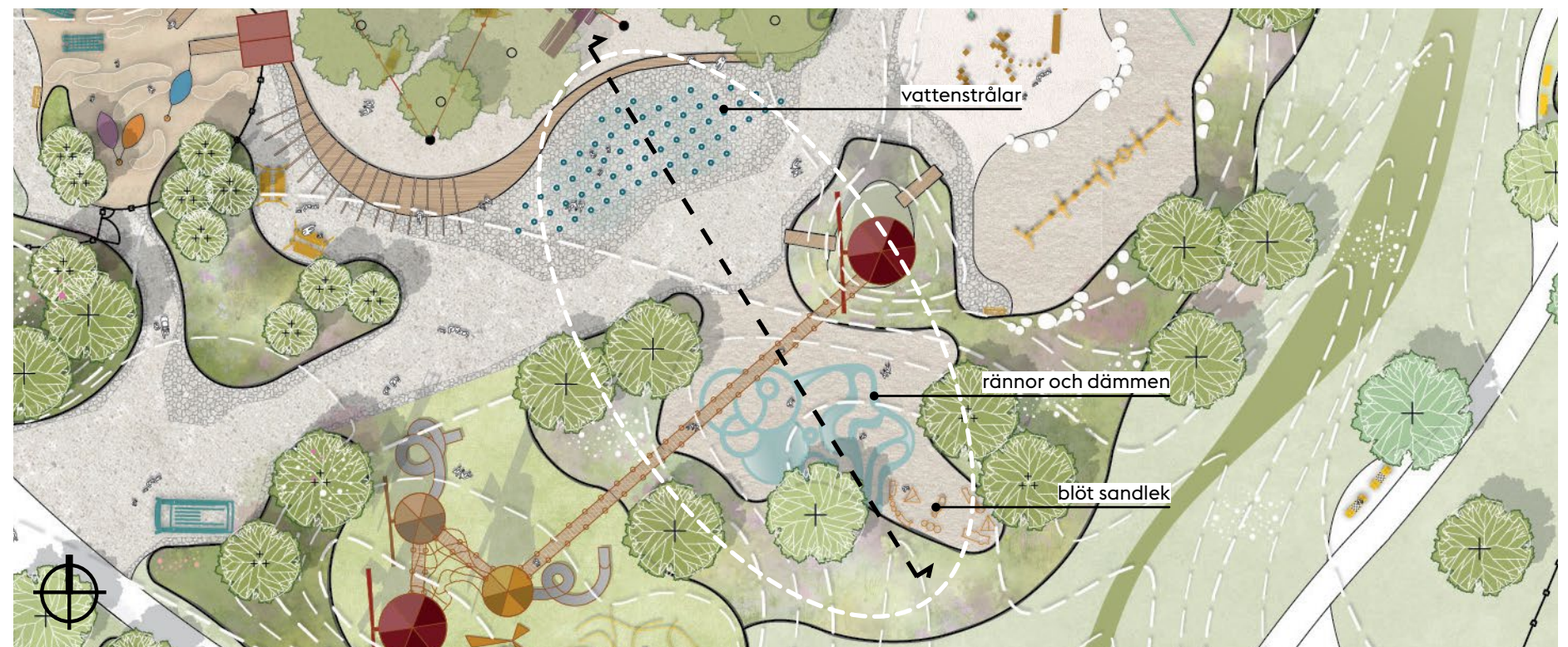
Förslag

Vattenleken

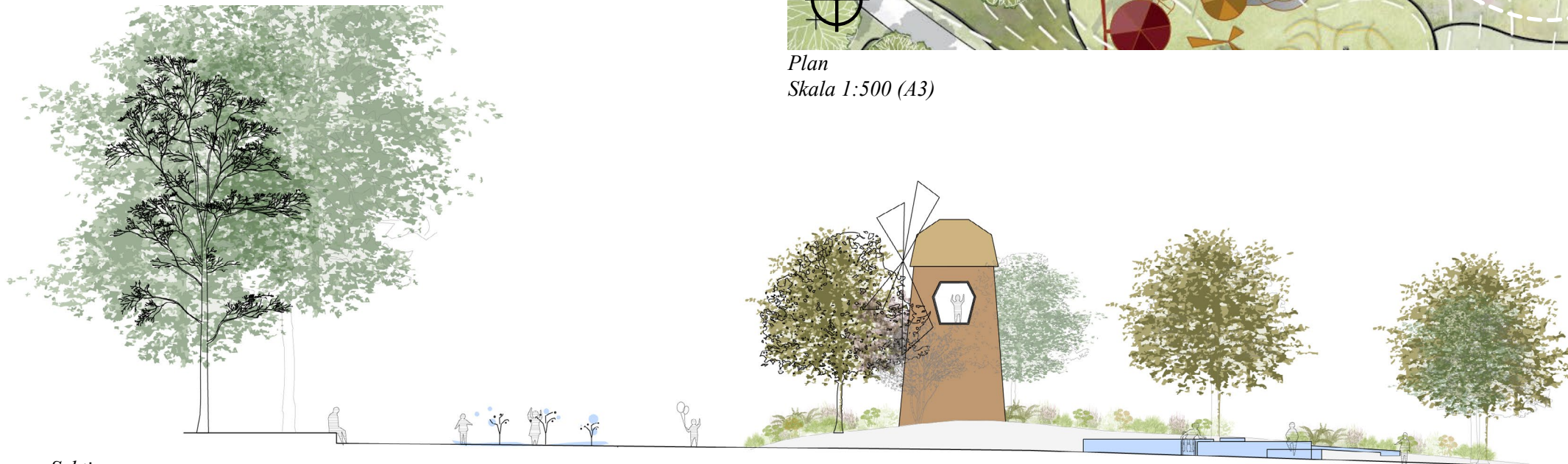
Intill väderkvarnarna skapas en vattenlekszon med vattenstrålar, rännor, vattenbord och blöt sandlek. Barnen kan leda, dämma och forma vattnet, bygga egna konstruktioner och experimentera med flöden.

Vattenleken tillför lekplatsen ett utforskande och sinnesstimulerande inslag som är attraktivt för flera åldrar och som förändras över tid och säsong. Genom lek med vatten och sand utvecklas förståelsen för orsak och verkan, tyngdkraft och materialens egenskaper. Den öppna och föränderliga miljön stimulerar sinnena, kreativiteten och samarbetsförmågan.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att få in vatten i lekparken – vatten att leka, bada, plaska och svalka sig i. Vattenleken svarar också på önskan om att erbjuda något för alla åldrar, från små barn till ungdomar, vuxna och äldre, genom att platsen ger möjlighet till skapande, lärande och utforskande.

Plan
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

Foto: AJ Landskap

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

Foto: AJ Landskap

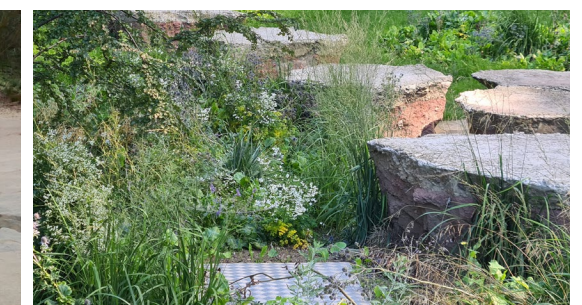

Foto: AJ Landskap

Förslag

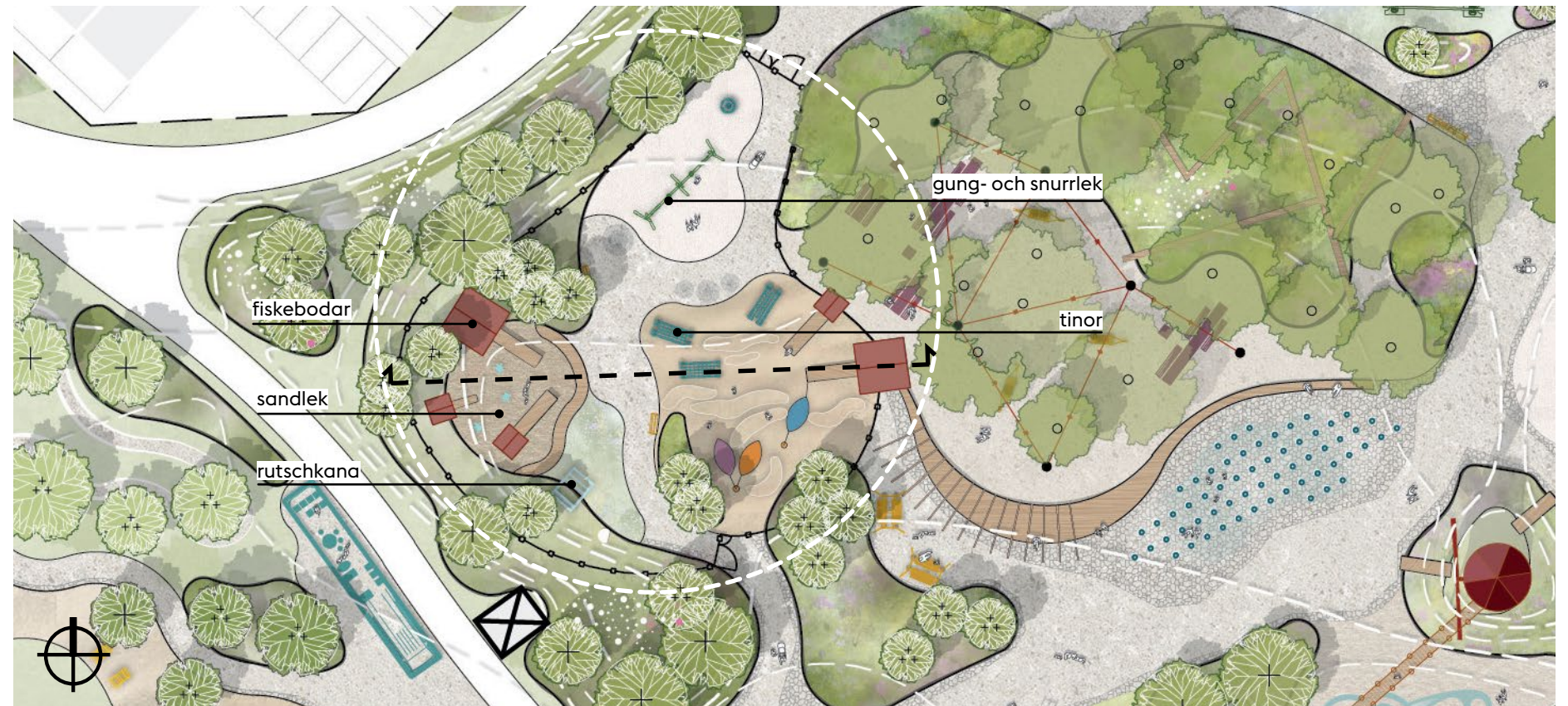
Småbarnsleken - trygghet och närhet i Fiskebyn

Fiskebyn är en inhägnad småbarnsmiljö, en trygg miljö för de yngsta barnen. Här finns lekhus, snurror, gungor och gungdjur, smala och breda rutschkanor samt sandlådor.

Miljön ger möjlighet till både fantasilek och rollek i miniatyrmiljöer, samt lite mer fysiskt utmanande lek i klätter- och balansbanor som stärker motorik och balans. När man gungar får man en härlig frihetskänsla samt upplever känslan av fart. Även kroppen utvecklas av att gunga; bland annat utvecklas balansorganet samt känslan för rytm och timing.

Barnen kan leka på egen hand eller tillsammans, utforska och skapa egna små äventyr i en anpassad och inbjudande lekmiljö med taktila element som stimulerar sinnena och uppmuntrar till sensomotorisk lek.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att skapa en trygg, inhägnad miljö för de minsta. En plats för rollek, skapande, lärande och utforskande.

Plan
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

Inspirationsbilder utforskande småbarnslek
Foto: Fredrik Persson

Foto: Kasper Dudzik

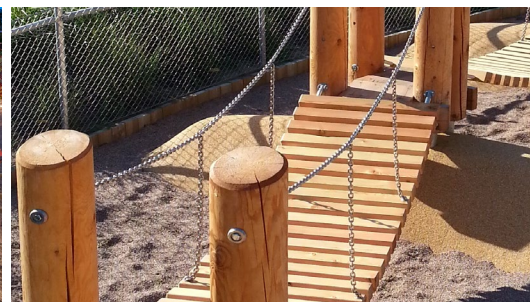

Foto: Kasper Dudzik

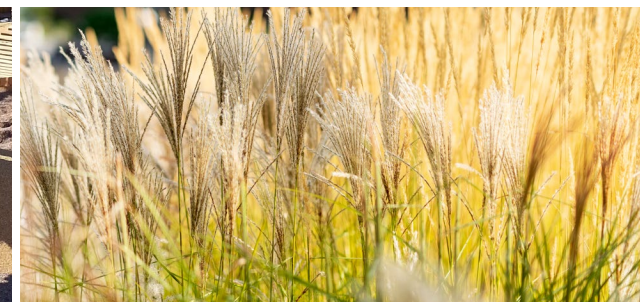

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

Förslag

Storbarnsleken - motorik, balans och fartfylld lek

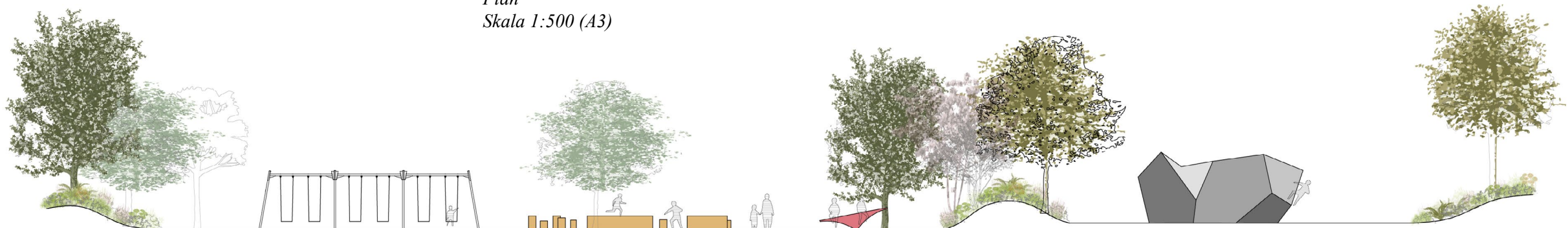
I dessa zoner finns gungor av olika slag samt snurr- och balanslekar som ger barnen möjlighet att utforska rotation, hastighet och rörelseglädje. Variation i intensitet och svårighetsgrad gör att barn kan välja hur mycket fart och utmaning de vill ha, från lugnare snurrlek till mer snabba och avancerade rörelselekar. Äldre barn kan vidare utmana sin motorik genom bouldering på klätterbergen i landskapet.

Lekmiljön stimulerar fysisk aktivitet för alla åldrar samt utvecklar sensomotorik och koordination, samtidigt som barnen får leka tillsammans och pröva sina förmågor och gränser. Snurrlek är särskilt viktig för hjärnans utveckling; olika delar av hjärnan stimuleras och nya kopplingar skapas, vilket bidrar till förbättrad inlärningsförmåga, finjusterad balans och ökad rumslig medvetenhet. Även muskelstyrkan stärks genom gung- och snurrlek.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att kunna leka på många olika sätt och att leken ska vara utmanande. I dialogen lyfts bland annat gungor, studs mattor och klätterställningar fram, liksom ett behov av ytor för sport och rörelse som efterfrågas av både flickor och pojkar.

Plan
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

Foto: AJ Landskap

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

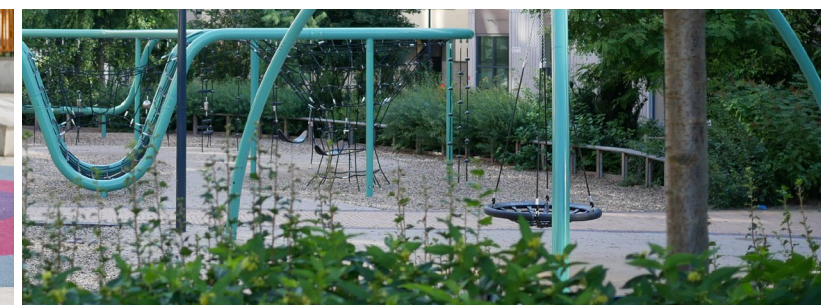

Foto: Kasper Dudzik

Förslag

Stranden - plats för lek, sport och stora sällskap

I denna del av lekplatsen gestaltas temat med Bromstens forntida boplatz som en labyrint där barn kan gömma sig, springa omkring och använda fantasin i rollerkar, samtidigt som platsens berättelser integreras i leken.

En scen ger utrymme för spontana framträdanden, sagostunder, musik och föreningsaktiviteter. Intill breder gräsytor ut sig och erbjuder både vila under träden och plats för sport- och bollek.

Cykelslingan

En mindre cykelbana ger yngre barn möjlighet att träna balans och trafikförståelse i en trygg miljö, samtidigt som den uppmuntrar till rörelse och samspel.

Hållplats blå linjen

Tunnelbanans blå linje får sin ändhållplats vid lekplatsens västra entré. Vid perrongen står en blå tunnelbanevagn redo – både för avgång och för lek. Barn och vuxna kan köra vagnen, åka med eller låta fantasin styra resan. Vagnen kopplar an till lekparkens tidslinjetema och placeras samtidigt i en nutidsorienterad kontext: Vart är vi på väg?

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att det ska finnas ytor för sport och cykel. Den svarar också på önskan om en större plats för att träffa vänner, lära känna nya och umgås med sin familj. En plats där alla ska känna sig välkomna, oavsett ålder eller bakgrund.

Plan
Skala 1:500 (A3)

Sektion
Skala 1:200 (A3)

Foto: Kasper Dudzik

Foto: AJ Landskap

Foto: AJ Landskap

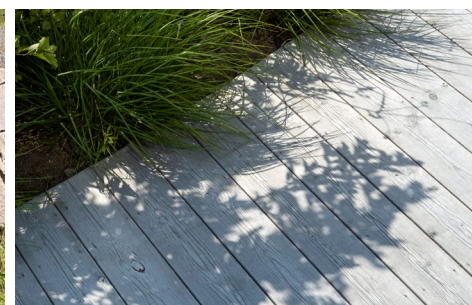

Foto: Kasper Dudzik

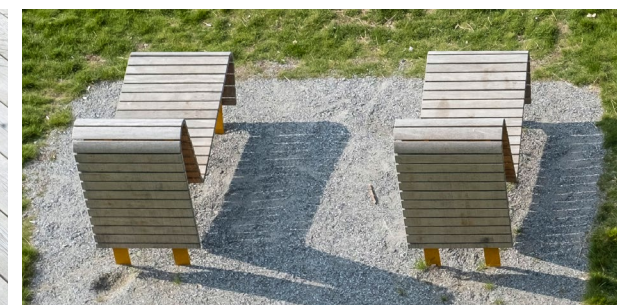

Foto: Kasper Dudzik

Foto: Kasper Dudzik

Tunnelbanevagn

Parkstråket - dalgång för dagvatten- och skyfall

Öster om radhusområdet och lekparken anläggs ett grönt dalstråk för rekreation samt för omhändertagande av dagvatten och skyfall. Dämmen skapar en naturlig fördröjning av vattenflöden, samtidigt som vegetationen ramar in det öppna landskapsrummet och ger goda förutsättningar för biologisk mångfald. Träd, buskage, blommande växter och inslag som mindre bihotell och död ved gynnar livsmiljöer för en rad arter och stärker ekosystemet, vilket gör dalstråket till ett levande stråk som lockar fåglar, fjärilar och andra viktiga pollinatörer.

För att tillgängliggöra dalgången anläggs spänger som sträcker sig över de våtare lågpartierna. Här kan enkla anläggningar växa fram i samarbete med unga i området och ge platsen en organisk och föränderlig karaktär. Fokus ligger på kreativitet, ekologi och naturmaterial snarare än fasta installationer, vilket skapar lek- och vistelsemiljöer som följer årstidernas skiftningar.

Längs den nedre delen av stråket finns utrymme för aktivitetsytor, till exempel platser för pingis och schack, eller möjligheter att slå sig ner en stund, titta på fåglar och njuta av den omgivande grönskan. Kombinationen av aktivitet, rekreation och ekologiska värden gör dalstråket till en mångfacetterad och inkluderande plats för hela området och för människor i alla åldrar.

Gestaltningen svarar på dialogdeltagarnas önskan om att vistas nära natur och grönska, samt att många anser att ekologiska värden är viktiga. Den svarar också på önskan att bevara och utveckla befintlig vegetation med blomning och årstidsvariation.

Sektion
Skala 1:200 (A3)

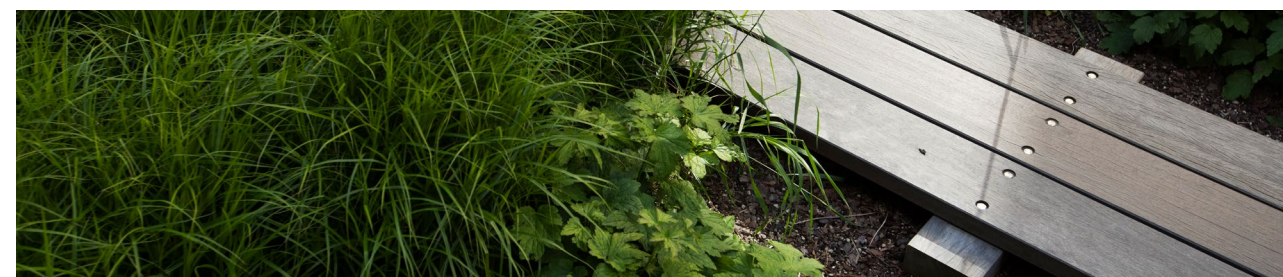

Foto: Kasper Dudzik

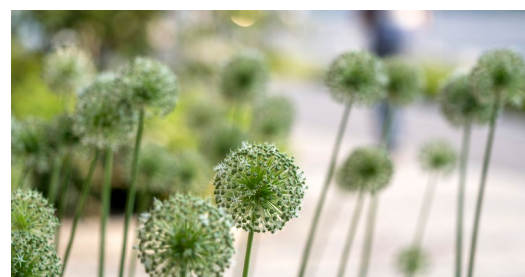
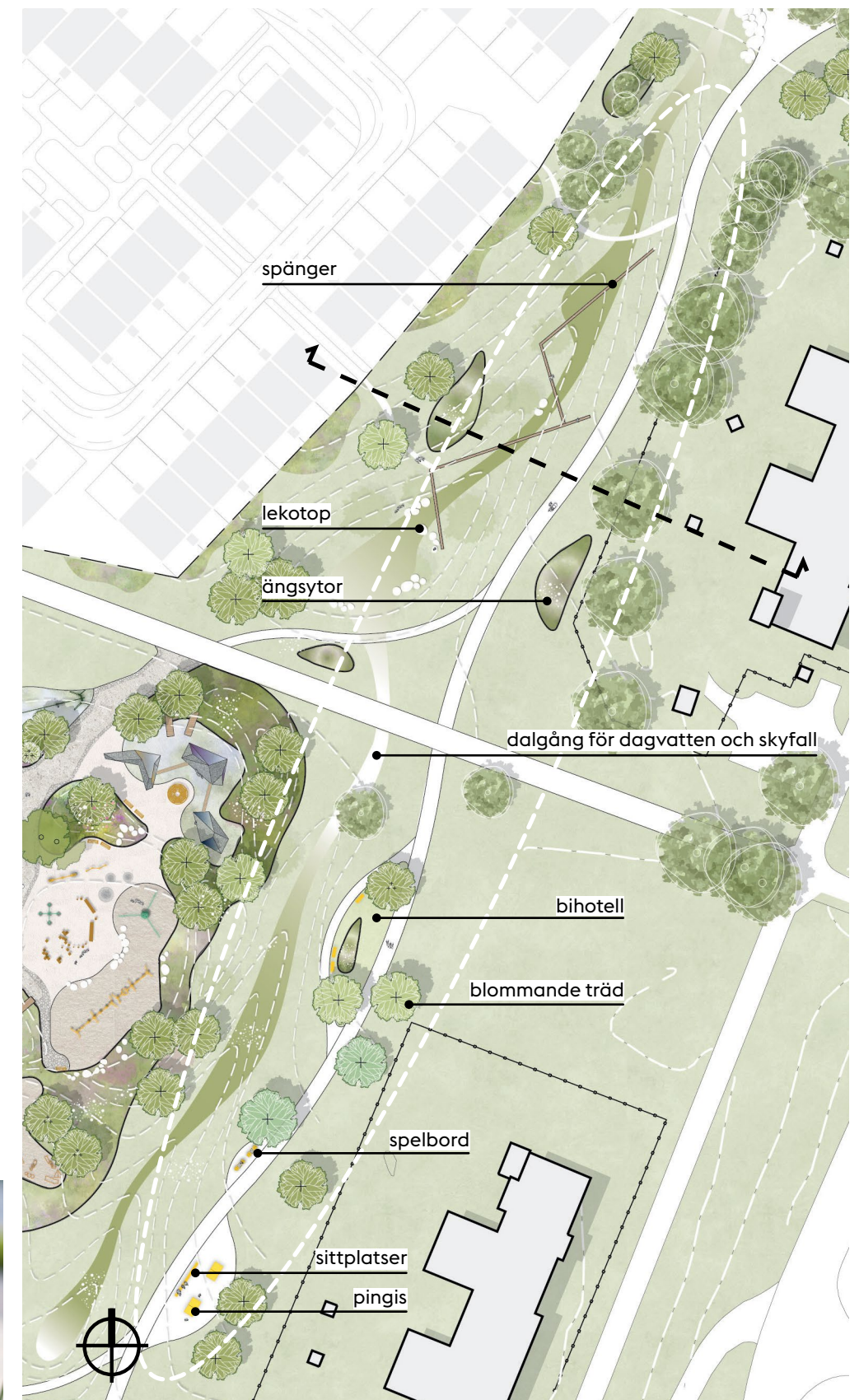

Foto: Kasper Dudzik

Plan
Skala 1:1000 (A3)

Belysning

Belysningslösningen för Spångadalens temalekpark ska ta hänsyn till och värna om natthimlen. Gestaltningen utgår från principen om rätt ljus på rätt plats och att undvika onödig belysning.

Karaktärsskapande objekt, såsom kvarnarna, förses med inbjudande och lekfull belysning för att lyftas fram och behålla sin betydelse även kvällstid. På utvalda platser i parken skapas rumslighet genom ljusets färg och form, vilket möjliggör lek även efter mörkrets inbrott. Ljuset ska stödja och förstärka lekupplevelsen.

Längs huvudstråket för gång- och cykeltrafik placeras parkarmaturer med ett varmt, rundstrålande ljus. Inom lekplatsen används integrerat ljus i lekutrustningen för att bjuda in till lek, vilket kombineras med riktat ljus på utvalda platser för att skapa tillgänglighet och ökad trygghet i parken. Mot det öppna fältet används lägre belysning i form av pollare. På utvalda platser förstärks lekvärdet ytterligare genom användning av gobofilter som skapar mönster på marken.

Belysningsförslaget visas i sin helhet i *Spångadalens temalekpark, Programhandling -belysningskoncept 2026-01-23*

Belysningsplan, PE Teknik & Arkitektur

Trygghet och tillgänglighet

Lekplatsen utformas som en tillgänglig och inkluderande miljö för människor i alla åldrar och med olika förutsättningar. Tydlig orienterbarhet, god överblick och sammanhängande gångstråk gör platsen lätt att förstå och trygg att vistas i. Lekutrustning och möblering uppmuntrar möten mellan barn i olika åldrar samt mellan barn och vuxna, och skapar förutsättningar för gemensam lek, vila och samvaro för hela familjen.

Gångvägar av stenmjöl och naturstenshällar utan nivåskillnader ger tillgång till samtliga lek- och aktivitetsytor. Lekzoner som inte kräver fallskydd bör i så stor utsträckning som möjligt vara tillgängliga för rullstol där lekutrustning strategiskt ska anpassas för olika behov, exempelvis för sittande, stående eller liggande aktivitet. Sittplatser med rygg- och armstöd placeras i anslutning till lekytorna. Det centrala gångstråket är generöst dimensionerat för barnvagnar och rullstolar.

Lekmiljöerna erbjuder varierade sinnesupplevelser genom material, färg, ljud, rörelse och taktila element. En kombination av lugna och mer aktiva zoner ger möjlighet att välja nivå av stimulans. Naturmaterial, växtlighet, vatten och sand skapar mjuka övergångar och inkluderande miljöer, även för barn med sensorisk känslighet.

Visuella kontraster, landmärken och genomtänkta materialval underlättar orientering och igenkänning. God belysning, öppna strukturer och tydliga siktlinjer bidrar till trygghet, medan hållbara material och beprövade tekniska lösningar säkerställer långsiktig användbarhet och tillgänglighet.

Åtgärder för vegetation och biologisk mångfald

I Spångadalen är det viktigt att beakta olika rekreativvärden som spontanidrott eller andra aktiviteter som utförs på de öppna gräsyterna kring temalekparken. Anläggning av trädplanteringar, vegetations- och ängsytor görs därför på lämpliga platser utifrån dessa förutsättningar och samordnas där så är möjligt med dagvattenåtgärder för ökad biologisk mångfald.

I och i anslutning till temalekparken väljs, planeras och utförs vegetationsåtgärder som gynnar och stärker den biologiska mångfalden. Målbilden är att den biologiska mångfalden inom arbetsområdet är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Planerade åtgärder ska stärka ekologiska värden, värmereglering och dagvattenhantering, öka förutsättningar för ekosystemtjänster, men även bidra till att utveckla upplevelsevärden och estetiska värden.

Befintliga träd skyddas där så är möjligt och nya planteringar med träd, buskar, perenner, lökar och odling tillskapas för att öka biodiversiteten och ge bättre förutsättningar för djurliv, möjlighet till lövskugga och bättre möjlighet att hantera framtida klimatförändringar.

Komplettering med träd sker främst längs lekplatsens gränser och längs kommunikationsstråken. Många och stora träd i parken bidrar till rening av luft och vatten. Rumsskapande grönska i form av inhemska träd och perennplanteringar hjälper till att bryta ner och balansera skalan i rummen, samtidigt som den utgör ett viktigt tillskott för att förbättra de ekologiska funktionerna och stärka samband till närliggande park- och naturområden. Även exotiska växtslag, främst lekmiljöerna, kan bidra till variation och en spännande inramning. Växtligheten adderar egna lekvärden; frön/ kottar/blad som kan ingå i leken och fungera som naturpedagogik men växtligheten ger även solskydd över lekplatsen.

Ängsytor anläggs i anslutning till lekområdena och kompletteras med insektshotell och fjärilsholkar för boplatser. Nya brynmiljöer planteras med buskar, blommor och bär för att skapa födoresurser. Genom att komplettera föreslagna åtgärder för pollinatörer med plantering av solitära träd eller träd i dungar gynnas ett flertal fågelarter. Det är också viktigt att spara kortklippta gräsytor för marklevande insekter, dagfjärilar och fåglar. Tillsammans skapar ängsytor och gräsytor miljöer som främjar biologisk mångfald samtidigt som den blir mer användbar och upplevelserik för människor.

Hållbarhet, drift och underhåll

Lekplatsen utformas med fokus på hållbarhet och klimatpåverkan, med miljövänliga material och produkter och med genomtänkta lösningar för att underlätta för drift och underhåll. Grönska ger möjlighet till lokalt omhändertagande av vatten och skapar en lekplats med bättre mikroklimat.

Ett brett kommunikationsstråk på minst 2.5m gör det möjligt att drifva alla lekytor utan att behöva göra backrörelse med fordon.

Val av prefabricerade produkter kommer väljas med avseende på hållbarhet och beständighet.

Väderkvarnarna i äventyrsleken kommer vara platsunika men utformas i samarbete med lekutrustningsföretag för att säkerställa högt lekvärde, god säkerhet och möjlighet för underhåll och reparation.

Specialritade produkter kommer utformas för att ge ett platsunikt uttryck samtidigt som hållbarhet och driftsaspekter kommer beaktas.

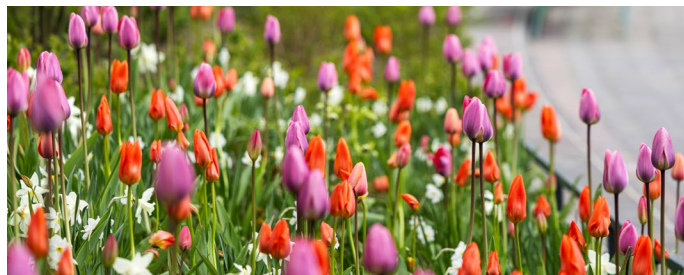

Foto: Kasper Dudzik

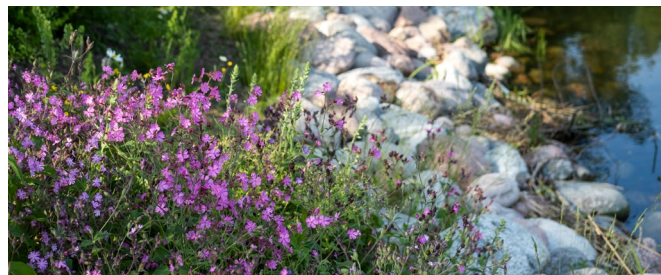

Foto: Kasper Dudzik

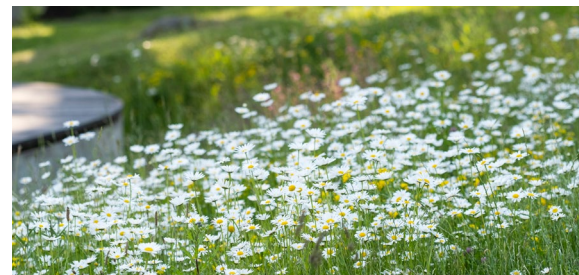

Foto: Kasper Dudzik

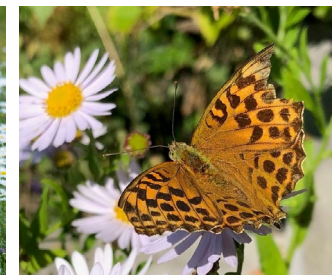

Foto: AJ Landskap

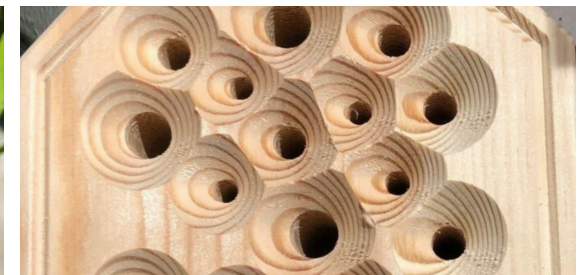

Foto: AJ Landskap

Kulturmiljö

En kulturmiljöutredning har utförts av Tyréns Sverige AB inom ramen för det intilliggande radhusprojektet. I utredningen redovisas en antikvarisk konsekvensbeskrivning som även belyser konsekvenserna av den planerade temalekparken.

Utredningen pekar på att det finns viss risk för visuell konkurrens mellan kyrkan och lekparkens väderkvarnar. Befintlig och ny vegetation bedöms dock kunna mildra denna påverkan.

Lekparkens markmodulering, inramning samt utbredningen av radhusområdet som är under planering kan medföra en begränsning av de nord-sydliga vyerna och en försvagning av upplevelsen av dalgångens historiska utsträckning och oprogrammerade karaktär.

En lekpark och ett radhusområde bedöms ge södra Spångadalen en mer urban prägel samt försämra läsbarheten av landskapets historiska och modernistiska värden. Även siktlinjer och den visuella kontakten mellan Tensta och Rinkeby riskerar att försämrats. Lekparken bedöms dock stärka Spångadalens roll som rekreationsyta. Effekterna av en exploatering bedöms sammantaget som små till måttligt negativa.

I programarbetet har avvägningar gjorts mellan exploateringsgrad, kulturhistoriska värden och stadsdelskopplingar. Dalgången är idag öppen och utgör en viktig friyta mellan stadsdelarna. Förslaget har därför utformats för att balansera behovet av nya lekstrukturer och parkfunktioner med bevarandet av den öppna karaktären. Kulturhistoriskt viktiga siktlinjer och visuella samband har värnats vid placering av lekutrustning, gångstråk och vegetation, så att historiska referenser såsom kyrkan och den nord-sydliga dalgången bevaras i största möjliga mån.

Fotomontage kvarnarnarnas placering i förhållande till Spånga kyrka, AJ Landskap

Tekniska förutsättningar

Det finns en rad tekniska förutsättningar som kommer ha påverkan på lekparkens utformning, dessa kommer hanteras vidare i projekteringsskedet.

Markförhållanden

Området är ett före detta åkerlandskap och består enligt markmiljörapport av torrskorpslera som mjuknar med djupet. Även siltig och sandig lera har påträffats i området. Jorddjupet är skattat till 10–20 m. Det översta lagret (0–0,3 m) utgörs främst av mull och såjord.

Den leriga jorden ger begränsad infiltrationskapacitet och stabilitet, vilket bör beaktas under projekteringsskedet. Om möjligt ska schaktmassor återanvändas inom programområdet genom markmodulering.

Dagvatten och grundvatten

Enligt markmiljörapport ligger grundvattennivån på cirka +7m. Grundvattenströmningen bedöms vara i samma riktning som ytvattenavrinningen inom programområdet, mot syd/sydväst.

Dagvatten ska hanteras lokalt i så stor utsträckning som möjligt. Det innebär att det leds till växtbäddar där vattnet fördröjs och renas. Markbeläggningar och överbyggnader i parken skulle om möjligt kunna vara genomsläppliga för att bidra med fördröjning av vatten.

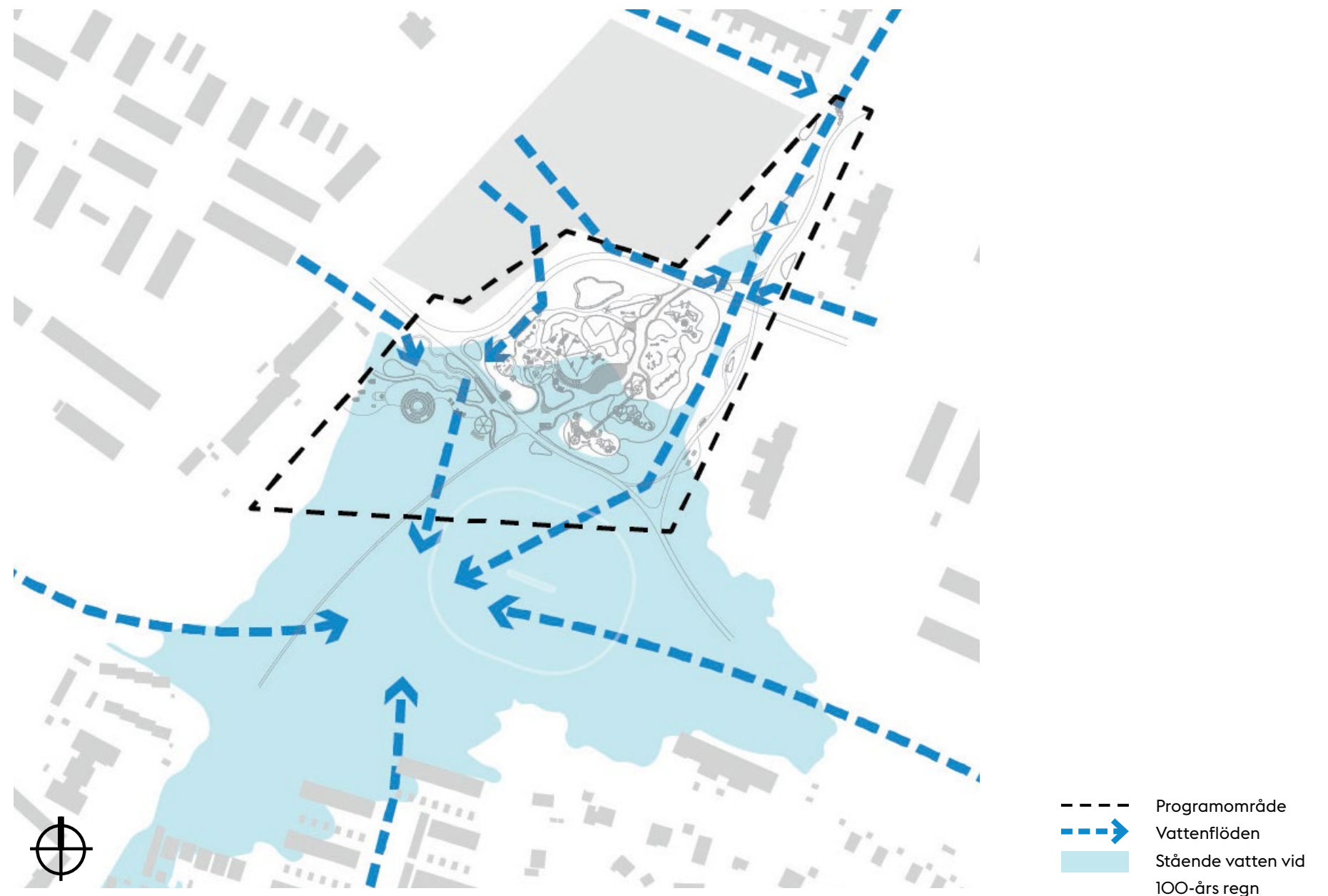
Skyfall

Vid ett 100-årsregn kommer stora delar av den öppna gräsytan och lekparkens södra del att stå under vatten. Enligt skyfallsrapport beräknas vattennivån kunna stiga till cirka +8.20 m.

Ett antal översvämningssytor i parken ska kunna fördröja vattenflöden vid kraftiga regn. Stora konstruktioner med större kostnadsbild placeras över högsta vattennivå vid skyfall medan andra tillfälligt kan hamna under vatten.

Ledningar

I området förekommer huvudvattenledningar och starkströmkablar vilket medför olika begränsningar för temalekparkens utformning.

Tekniska förutsättningar

Tidsresan - Från hav till hem

Program för temalekpark i södra Spångadalen

Exploateringskontoret

<https://start.stockholm>

